

ΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΔΟ
ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Πρόταση τεκμηρίωσης για την ανάπτυξη μιας συγκεκριμένης
μορφής αθλητικού τουρισμού στο νομό ρεθύμνου

Σφυράκη Δέσποινα
Προϊστάκη Αντιγόνη

2007

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

➤ Εισαγωγή.....	3
➤ Αθλητικός τουρισμός στην Κρήτη.....	7

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1 Χαρακτηριστικά στοιχεία του Νομού Ρεθύμνου.....	8
---	---

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1 Μετακινήσεις.....	11
2.2 Το πρόγραμμα “Γαλάζιες Σημαίες”.....	12
2.3 Ομιλία του Νομάρχη Ρεθύμνου σε σχέση με την ανάπτυξη του οδικού δικτύου και των λιμενικών υποδομών.....	13

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1 Τουριστικές επιχειρήσεις Νομού Ρεθύμνου.....	15
3.2 Ξενοδοχεία ανά κατηγορίες.....	16
3.3 Ταβέρνες - Εστιατόρια.....	31
3.4 Καφετέριες - Μπάρ.....	35
3.5 Ζαχαροπλαστεία.....	39

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4.1 Οι κυριότερες αθλητικές εγκαταστάσεις του Νομού Ρεθύμνου.....	40
4.2 Αγώνες Ρεθύμνου.....	41
4.3 Αγώνες από Ομοσπονδίες ή Τοπικές Επιτροπές και Ενώσεις.....	42
4.4 Σωματεία Ρεθύμνου.....	43
4.5 Απόσπασμα από την ομιλία του Νομάρχη Ρεθύμνου.....	44

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

5.1 Μουσεία.....	45
5.2 Αρχαιολογικοί Χώροι.....	49
5.3 Εκκλησίες – Μοναστήρια.....	56
5.4 Αναγεννησιακό Φεστιβάλ.....	57

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

6.1 Τουριστική Υποδομή.....	61
6.2 Διανυκτερεύσεις Ξενοδοχείων.....	63

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

7.1 Διαδρομές στην πόλη του Ρεθύμνου.....	65
7.2 Διαδρομές στον Νομό Ρεθύμνου με αφετηρία το Ρέθυμνο.....	68

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

➤ Χάρτης Νομού Ρεθύμνου.....	80
8.1 Διαδρομές με βάση το χάρτη του Νομού.....	81
➤ Χάρτης Πόλης Ρεθύμνου.....	85
8.2 Διαδρομή με βάση το χάρτη της πόλης.....	86

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9

9.1 Τα αίτια των προβλημάτων του τουρισμού στην Ελλάδα.....	88
9.2 Αντιμετώπιση του Μαζικού Τουρισμού.....	89
9.3 Η αξία του Αθλητικού Τουρισμού στην Ελλάδα.....	90
9.4 Η ανάπτυξη του Αθλητικού Τουρισμού.....	91
➤ Βιβλιογραφία.....	94

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Από το 1960 ως σήμερα σημειώθηκαν σημαντικές τάσεις εξειδίκευσης και ανάπτυξης στο χώρο του τουρισμού και παράλληλα του αθλητισμού. Οι δυο αυτοί τομείς εξελίχθηκαν στις πιο κερδοφόρες βιομηχανίες του παγκόσμιου οικονομικού στερεώματος. Περίπου την ίδια χρονική περίοδο και συγκεκριμένα μετά το 1970 άρχισε να γίνεται χρήση του όρου αθλητικός τουρισμός με σκοπό να περιγράψει την ειδική μορφή τουρισμού που συνδύαζε και την αθλητική δραστηριότητα. Ο αθλητικός τουρισμός θεωρείται σύγχρονο φαινόμενο σε αντίφαση με τη διαχρονικά στενή σχέση μεταξύ αθλητισμού και τουρισμού. Ο λόγος είναι ότι μόλις τα τελευταία χρόνια άρχισε να αντιμετωπίζεται ως αυτόφωτο κομμάτι της τουριστικής και της αθλητικής βιομηχανίας αλλά και να αποκτά ακαδημαϊκή οντότητα.

Ο αθλητικός τουρισμός κατάφερε να προσελκύσει σημαντικό αριθμό ενδιαφερομένων αποκτώντας την αντίστοιχη οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική σημασία. Παράλληλα, οι παραγωγοί της τουριστικής βιομηχανίας οι οποίοι ανέκαθεν αναζητούσαν νέους τομείς επέκτασης των δραστηριοτήτων τους διέκριναν νωρίς τα οικονομικά κυρίως οφέλη του αθλητικού τουρισμού και προχώρησαν σε σημαντικές επενδύσεις. Ως συνέπεια, ο αθλητικός τουρισμός χαρακτηρίζεται από γοργό ρυθμό ανάπτυξης, μεγάλες δυνατότητες εξέλιξης και από το ιδιαίτερο ενδιαφέρον που δημιουργεί σε όλους τους εμπλεκόμενους στο τουριστικό κύκλωμα, παραγωγούς και καταναλωτές.

Πολλοί συγγραφείς ορίζουν την έννοια του αθλητικού τουρισμού ως όλες τις μορφές ενεργητικής και παθητικής ανάμιξης σε αθλητικές δραστηριότητες όπου η συμμετοχή είναι τυχαία ή οργανωμένη και γίνεται για επαγγελματικούς ή μη λόγους με προϋπόθεση τη μετακίνηση μακριά από τον τόπο διαμονής και εργασίας.

Είναι φανερό ότι ο αθλητικός τουρισμός αποτελεί ένα ιδιαίτερα σύνθετο και ευρύ φαινόμενο. Για την ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού υπάρχει η ανάγκη για διευρυμένη υψηλής ποιότητας υποδομής σε διάφορους τομείς υποστήριξης, οι οποίοι είναι το φυσικό περιβάλλον, οι υπηρεσίες, η διασκέδαση, οι μεταφορές, το τεχνητό περιβάλλον, η στέγαση, η πολιτιστική κληρονομιά, οι οργανισμοί και οι κατασκευασμένες διευκολύνσεις. Στο χώρο του αθλητικού τουρισμού, οι πρώτες προσπάθειες για την επίτευξη της ανάπτυξης του έγιναν με τη

μορφή σεμιναρίων, διαλέξεων και μαθημάτων που προσέφεραν διάφορα ιδρύματα κυρίως στις Η.Π.Α. και στον Καναδά χωρίς όμως να υπάρχει εκπαίδευση πανεπιστημιακού επιπέδου.

3

Το 1998 παρουσιάστηκε για πρώτη φορά πρόγραμμα σπουδών αθλητικού τουρισμού από το πανεπιστήμιο του Luton στη Μεγάλη Βρετανία με την καθιέρωση πανεπιστημιακού τίτλου σπουδών. Στην Ελλάδα ο αθλητικός τουρισμός δεν υφίσταται ως θεσμοθετημένο γνωστικό αντικείμενο. Έτσι δεν υπάρχουν σπουδές αθλητικού τουρισμού πολύ περισσότερο δεν υφίστανται μεταπτυχιακά προγράμματα. Στα Ελληνικά εκπαιδευτικά ιδρύματα υπάρχουν μαθήματα σχετικά με τον αθλητικό τουρισμό ή ειδικότητες. Δημιουργήθηκε λοιπόν στο Τ.Ε.Ι. Κρήτης μια ερευνητική μονάδα με τον τίτλο η **Ερευνητική Μονάδα Ελλάδος (R.U.-GR) του Διεθνούς Συμβουλίου Αθλητικού Τουρισμού (S.T.I.C.)**. Υπάρχει επικυρωμένη συμφωνία συνεργασίας - προσχώρησης της Ερευνητικής Μονάδας Ελλάδος στο Διεθνές Συμβούλιο Αθλητικού Τουρισμού. Έτσι λοιπόν η Ερευνητική Μονάδα Ελλάδος είναι η τρίτη Ερευνητική Μονάδα στον κόσμο για το Διεθνές Συμβούλιο Αθλητικού Τουρισμού. Υπεύθυνος της Ερευνητικής Μονάδας Ελλάδας είναι ο καθηγητής του ΤΕΙ Κρήτης Δρ. Δημήτρης Τερζάκης, ο οποίος με πολύ ενθουσιασμό μαζί με τους συνεργάτες του δουλεύουν πάνω στο αντικείμενο του αθλητικού τουρισμού θεωρώντας πως έχει σημαντικές προοπτικές στη χώρα μας αρκεί να υποστηριχθεί και να γίνει ευρέως γνωστό.

Έτσι σιγά-σιγά έχουν αρχίσει να μαθαίνουν για την Ερευνητική Μονάδα και να γίνονται μέλη της επιχειρήσεις του τουριστικού τομέα, μεταξύ των οποίων μεγάλες αλυσίδες ξενοδοχείων, πράγμα που γεννά ελπίδες για την γρηγορότερη επίτευξη των στόχων της. Ο κύριος σκοπός της Ερευνητικής Μονάδας Ελλάδος είναι η ανάπτυξη του Αθλητικού Τουρισμού ως πεδίο ερευνητικής, ακαδημαϊκής, επαγγελματικής και επιχειρηματικής ενασχόλησης.

Επιμέρους στόχοι σύμφωνα και με το Διεθνές Συμβούλιο Αθλητικού Τουρισμού είναι:

- Η ενασχόληση με πάσης φύσης ερευνητικά προγράμματα και μελέτες που εμπίπτουν στο γνωστικό πεδίο του αθλητικού τουρισμού και που μπορεί όμως να σχετίζονται και με παρεμφερή γνωστικά αντικείμενα.
- Η ανάπτυξη και διεξαγωγή έργων και μελετών συμβουλευτικού χαρακτήρα.
- Η ανάπτυξη και εφαρμογή προγραμμάτων εκπαίδευσης σε επίπεδο προπτυχιακό καθώς και μεταπτυχιακό, είτε αυτόνομα είτε σε

συνεργασία με εκπαιδευτικά ιδρύματα της Ελλάδας και του εξωτερικού.

- Η ανάπτυξη και εφαρμογή προγραμμάτων κατάρτισης και συνεργασία με αντίστοιχους φορείς της Ελλάδας και του εξωτερικού.

4

- Η ανάληψη και εκτέλεση προγραμμάτων που προέρχονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και φορείς του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και άπτονται του γνωστικού αντικείμενου του αθλητικού τουρισμού. Τέτοια προγράμματα μπορεί να αφορούν και τους Ολυμπιακούς αγώνες. Επίσης, η ανάληψη τέτοιων προγραμμάτων μπορεί να υλοποιηθεί σε συνεργασία με το Διεθνές Συμβούλιο Αθλητικού Τουρισμού και τις άλλες του ερευνητικές μονάδες.

Ποίοι είναι οι τουρίστες του αθλητικού τουρισμού;

Οι τουρίστες που κατατάσσονται στον αθλητικό τουρισμό ανήκουν σε επτά κατηγορίες ανάλογα με τον βαθμό εμπλοκής τους στην αθλητική δραστηριότητα. Κάθε κατηγορία έχει διαφορετικές ανάγκες και απαιτήσεις που από την τουριστική πλευρά πρέπει να αναλυθούν και φυσικά να ικανοποιηθούν.

Οι πρωταθλητές: Σε αυτή την κατηγορία ανήκει περίπου το 8% των αθλητών. Μπορεί να είναι μικρός ο αριθμός τους, αλλά η σημασία τους πολύ μεγάλη. Έχουν συγκεκριμένες απαιτήσεις που πρέπει να ικανοποιηθούν από τον προορισμό που τους υποδέχεται. Οι απαιτήσεις τους βέβαια είναι μεγάλες, χρειάζονται πολύ καλές αθλητικές εγκαταστάσεις πλήρως εξοπλισμένες, ιατρική κάλυψη, ειδική διατροφή, μεταφορά, αλλά και διάφορες εκδηλώσεις και συναντήσεις με υψηλά πρόσωπα. Το “πακέτο” τους συνήθως έχει τη μορφή του all inclusive, με ξεναγήσεις και γενικά με συγκεκριμένο πρόγραμμα. Η διαμονή τους είναι σε τεσσάρων αστέρων ή και πολυτελείας ξενοδοχεία. Το κλίμα του προορισμού είναι καθοριστικό για το ταξίδι τους.

Οι αθλητές: Όλοι οι υπόλοιποι αθλητές που παίρνουν μέρος στις αθλητικές διοργανώσεις. Ως προς τις αθλητικές εγκαταστάσεις είναι τόσο απαιτητικοί όσο και οι πρωταθλητές. Και αυτοί ταξιδεύουν με την μορφή του “πακέτου” που τα συμπεριλαμβάνει όλα, την διαμονή τους, τις μετακινήσεις τους, την ψυχαγωγία τους, ιατρική κάλυψη, και γενικά το πρόγραμμά τους. Η διαμονή τους γίνεται σε τριών αστέρων ξενοδοχεία. Η διατροφή παίζει σπουδαίο ρόλο και ακολουθούν συγκεκριμένο πρόγραμμα. Το κλίμα του προορισμού δεν είναι καθοριστικό για το ταξίδι τους, αλλά, σίγουρα το λαμβάνουν υπόψη τους.

Οι νέοι αθλητές: Οι σημερινοί νέοι αθλητές είναι το αυριανό μέλλον. Οι απαιτήσεις τους είναι υψηλές και αποτελούν και αγορά-στόχο που

υπόσχεται πολλά. Το ταξίδι για αυτούς είναι συνδυασμός της αναψυχής και της επαγγελματικής δραστηριότητας. Συνήθως ταξιδεύουν ομαδικά και ανήκουν σε κλάμπς. Οι αθλητικές εγκαταστάσεις που θα είναι στην διάθεσή τους πρέπει να είναι αρκετά υψηλών προδιαγραφών. Δεν είναι απαραίτητη η ιατρική κάλυψη και γενικά οι πρόσθετες παροχές, όμως, αν ένας προορισμός τις διαθέτει στον επισκέπτη του αυτό θα μετρήσει σίγουρα θετικά.

5

Η διατροφή και σε αυτούς παίζει σπουδαίο ρόλο όπως και το γενικό πρόγραμμα της επίσκεψής τους. Το κλίμα του προορισμού σίγουρα παίζει ρόλο στο ταξίδι τους.

Οι “ερασιτέχνες” αθλητές: Οι “ερασιτέχνες” αθλητές ή αυτοί που αγαπούν πολύ τα σπόρ αποτελούν μια ετερογενή ομάδα με διαφορετικά στοιχεία, η οποία είναι η μεγαλύτερη ομάδα τουριστών αθλητικού τουρισμού. Υπάρχει η τάση να τους κατατάσσουμε και αυτούς μαζί με τους αθλητές στον “αθλητικό τουρισμό”, παρόλο που ο τουρισμός για αυτούς αποτελεί κύριο κίνητρο για το ταξίδι. Συνήθως ζητούν καλές αθλητικές εγκαταστάσεις και δεν είναι λίγες οι φορές που θέλουν επαγγελματικές εγκαταστάσεις παρόλο που στοιχίζουν πολύ ακριβά. Θετικό θεωρείται η παροχή ιατρικών υπηρεσιών, η υγιεινή διατροφή, το κλίμα του προορισμού και η δυνατότητα για ένα συνολικό “πακέτο”, όπου θα περιλαμβάνει αρκετά στοιχεία ψυχαγωγίας. Η διαμονή αυτών των ατόμων γίνεται σε ξενοδοχεία από δύο αστέρια ως και πέντε, ανάλογα με την οικονομική τους επιφάνεια. Σε αυτό το σημείο η ανομοιογένεια αυτής της ομάδας είναι χαρακτηριστική.

Τουρίστες που κάνουν αθλητισμό συχνά: ο κύριος στόχος της κατηγορίας αυτής είναι ο τουρισμός και όχι ο αθλητισμός, αλλά, η δυνατότητα αθλητικών εγκαταστάσεων τους ενδιαφέρει σε μεγάλο βαθμό. Ο εξοπλισμός των αθλητικών εγκαταστάσεων πρέπει να είναι σε καλή κατάσταση και να υπάρχει δυνατότητα για την εξάσκηση διάφορων σπόρ.

Η διαμονή τους γίνεται συνήθως σε ξενοδοχεία δύο και τριών αστέρων, ενώ η διατροφή τους πρέπει να είναι ελεύθερη. Η ψυχαγωγία παίζει για αυτούς σπουδαίο ρόλο, ενώ το κλίμα του προορισμού δεν είναι καθοριστικό.

Τουρίστες που αθλούνται όταν ταξιδεύουν: αυτή η ομάδα αποτελείται από άτομα που όταν ταξιδεύουν θέλουν να κάνουν αθλητικές δραστηριότητες ή θέλουν να υπάρχει αυτή η δυνατότητα ανεξάρτητα από το αν θα την χρησιμοποιήσουν ή όχι. Είναι χαρακτηριστικό ότι σε αυτή την ομάδα ανήκει το μεγαλύτερο ποσοστό των τουριστών. Οι τουρίστες αυτοί θέλουν αθλητικές εγκαταστάσεις με προδιαγραφές ασφάλειας, ενώ βασικό τους κριτήριο είναι το κλίμα του προορισμού. Σίγουρα διαλέγουν με τουριστικά κριτήρια και όχι με αθλητικά.

Οι θεατές: αυτή η ομάδα δεν ενδιαφέρεται για ενεργή συμμετοχή στις αθλητικές δραστηριότητες, θέλουν απλά να παρακολουθούν και συχνά είναι διατεθειμένοι να ταξιδέψουν αρκετά μακριά για αυτό το σκοπό. Ο τουρισμός ενεργεί για αυτούς ως επιπλέον κίνητρο. Για τις τουριστικές όμως επιχειρήσεις είναι μια σοβαρή πηγή εισοδήματος.

6

Ο ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ

Παράδεισος για την ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού μπορεί να γίνει η Κρήτη, καθώς λόγω φυσικού περιβάλλοντος και κλιματολογικών συνθηκών ευνοεί κάθε μορφή εναλλακτικού τουρισμού που στην συντριπτική του πλειοψηφία καλύπτει αυτό που χαρακτηρίζεται ως αθλητικός τουρισμός.

Καταδύσεις, ιστιοπλοΐα, ορειβασία, αναρρίχηση και τόσες άλλες δραστηριότητες μπορούν να βρουν στο νησί πρόσφορο περιβάλλον ανάπτυξης, προβάλλοντας απλά τις δυνατότητες αυτές στους λάτρεις του είδους.

Ωστόσο μόλις τα τελευταία χρόνια άρχισε να αντιμετωπίζεται ο αθλητικός τουρισμός ως αυτόφωτο κομμάτι της τουριστικής και αθλητικής βιομηχανίας. Αξίζει να σημειωθεί, πως η έννοια του αθλητικού τουρισμού αναφέρεται σε όλες τις μορφές ενεργητικής και παθητικής ανάμιξη σε αθλητικές δραστηριότητες όπου η συμμετοχή είναι τυχαία ή οργανωμένη και γίνεται για βεπαγγελματικούς ή μη λόγους με προϋπόθεση τη μετακίνηση μακριά από τον τόπο διαμονής και εργασίας. Όπως εξηγεί ο κ. Τερζάκης, ειδικά η Κρήτη έχει πολλά πράγματα να προσφέρει και να πάρει σε επίπεδο αθλητικού τουρισμού, γιατί το κλίμα της και η φυσική ομορφιά της βοηθούν στην προσέλκυση τουριστών που ασχολούνται με κάποια από τις πολλές εκφάνσεις του αθλητικού τουρισμού. Οι θάλασσες μας, προσθέτει ο ίδιος, αποτελούν ιδανικό μέρος για καταδύσεις και για ιστιοπλοΐα, τα βουνά μας έχουν τόσες ομορφιές να δείξουν στους λάτρεις της ορειβασίας και της αναρρίχησης, τα γήπεδα γκολφ που έχουν αρχίσει δειλά-δειλά να κατασκευάζονται στο ανατολικό τμήμα του νησιού μπορούν να γίνουν πόλος έλξης για πολύ κόσμο, αρκεί να μπορέσουν να προβληθούν και να γίνουν γνωστά προς τα έξω.

Τα οφέλη από την ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού, σημειώνει ο κ Τερζάκης, θα είναι μεγάλα και θα αφορούν καταρχήν στην επέκταση της τουριστικής περιόδου που τώρα περιορίζεται σε λίγους μήνες το καλοκαίρι. Επίσης ο αθλητικός τουρισμός μπορεί να φέρει στην Κρήτη, αυτό που

βρίσκεται στα χείλη όλων αλλά μόνο σε επίπεδο θεωρίας, τον ποιοτικό τουρισμό με επισκέπτες υψηλού εισοδηματικού επιπέδου, καθώς με τέτοιες δραστηριότητες συνήθως ασχολούνται άτομα που έχουν σημαντικά ποσά να διαθέσουν. Τέλος η μορφή αυτή τουρισμού ενισχύει την επαναλαμβανόμενη κάθοδο τουριστών στο νησί, αφού έτσι λειτουργούν όσοι ασχολούνται με τον αθλητισμό, επιστρέφουν πάντα στο ίδιο μέρος για να συνεχίσουν τις εξερευνήσεις τους και να γνωρίσουν κάθε γωνιά του τόπου όπου έχουν περάσει καλά την πρώτη φορά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΡΕΘΥΜΝΟΥ

Ο νόμος Ρεθύμνου βρίσκεται σχεδόν στο μέσο της Κρήτης, ανάμεσα στα Χάνια και το Ηράκλειο, στα βόρεια βρέχεται από το Κρητικό πέλαγος και στα νότια από το Λιβυκό πέλαγος.

Έχει έκταση 1496τ.χλμ. και πληθυσμό 81.547 κατοίκους.

Είναι ο πιο ορεινός από τους νομούς της Κρήτης, αλλά έχει και ακτές που θεωρούνται οι καλύτερες της δυτικής Κρήτης με πολλά παραθεριστικά κέντρα και μεγάλες τουριστικές μονάδες. Ο νομός δε φημίζεται για τους αρχαιολογικούς χώρους του, εκτός από το Ιδαίον Άντρο, όπου πιστεύεται ότι γεννήθηκε ο Δίας, την αρχαία Ελεύθερνα, και την Αξό. Το Ρέθυμνο είναι η πατρίδα του Δία, του θεού της φιλοξενίας. Διαθέτει πληθώρα μορφολογικών εναλλαγών τα όποια κοσμούν το ορεινό τοπίο του νομού με εντυπωσιακά φαράγγια, με πολυάριθμα σπήλαια, με κατάφυτες κοιλάδες και μικρά ποτάμια. Στο άγριο τοπίο της ενδοχώρας κυριαρχούν τα όρη και οι οροσειρές, όπου ανατολικά βρίσκεται ο μεγαλοπρεπής Ψηλορείτης, η Ίδη των αρχαίων με το ιερό σπήλαιο του Δία, στα νοτιοδυτικά βρίσκεται η οροσειρά του Κέδρους που μαζί με τον Ψηλορείτη οριοθετούν την κοιλάδα του Αμαρίου. Στο βορειοανατολικό άκρο βρίσκεται ο Κουλούκουνας ή Ταλαία Όρη, νότια της πόλη του Ρεθύμνου βρίσκεται ο Βρύσινας, και νοτιοδυτικά ο Κρυονερίτης. Λίγες πεδινές εκτάσεις απλώνονται ανάμεσα στους ορεινούς όγκους και κυρίως κατά μήκος της βόρειας ακτής. Στα βόρεια και στα νότια έχουν σχηματιστεί πολυάριθμες αμμουδερές παραλίες.

Πρωτεύουσα του είναι το Ρέθυμνο και χωρίζεται σε τέσσερις επαρχίες:

- Την επαρχία Μηλοπόταμου
- Την επαρχία Αγίου Βασιλείου
- Την επαρχία Αμαρίου
- Την επαρχία Ρεθύμνου

Η γραφική πόλη του Ρεθύμνου, η όποια είναι η μικρότερη από τις ιστορικές πόλεις της Κρήτης, ήταν αρχικά χτισμένη στο ακρωτήριο της βόρειας ακτής, αναπτύχθηκε όμως αργότερα, παράλληλα με την εκπληκτική βόρεια αμμώδη παραλία μήκους 13 χιλιομέτρων.

Η γραφική αυτή πολιτεία έμεινε ανέπαφη από τους σεισμούς, διατηρώντας τον ανατολικό χαρακτήρα της και τη δυτική της αρχοντιά. Υπάρχουν πολλά βενετσιάνικα κτίσματα και εκκλησίες που είχαν μετατραπεί σε τζαμιά κατά την τουρκοκρατία. Χτισμένη γύρω από το κάστρο Φορτέτσα, εντυπωσιάζει τους επισκέπτες με το ξεχωριστό χρώμα της, ενώ ο αχρηστεμένος σήμερα μιναρές δίνει στην πόλη μια ανατολίτικη όψη.

Σύμφωνα με απογραφή του πληθυσμού της 18ης Μαρτίου 2001 οι απασχολούμενοι στον πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή τομέα στο νομό Ρεθύμνου ανά δήμους είναι οι εξής:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1 ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ

ΠΡΟΣ ΡΕΘΥΜΝΟ

Στο Ρέθυμνο μπορεί να φθάσει κανείς είτε με αεροπλάνο μέσω των αεροδρομίων Χανίων και Ηρακλείου με πολλές καθημερινές πτήσεις, είτε με πλοίο στο λιμάνι του Ρεθύμνου που συνδέεται με καθημερινά δρομολόγια με τον Πειραιά. Η απόσταση από τα αεροδρόμια Χανίων και Ηρακλείου είναι 50 και 60 λεπτά αντίστοιχα. Η πτήση διαρκεί 35 λεπτά. Η διάρκεια του ταξιδιού με πλοίο στη σύνδεση με Πειραιά είναι 10 ώρες.

ΑΠΟ ΡΕΘΥΜΝΟ

Για να μετακινηθεί κανείς εντός ή εκτός του νομού Ρεθύμνης μπορεί να χρησιμοποιήσει αστικά ή υπεραστικά λεωφορεία αντίστοιχα με καθημερινά δρομολόγια από το ΚΤΕΛ. Επίσης μπορεί να χρησιμοποιήσει ταξί ή ενοικιαζόμενα αυτοκίνητα και μοτοσικλέτες.

2.2 Το Πρόγραμμα “Γαλάζιες Σημαίες”

. Η “Γαλάζια Σημαία” είναι διεθνές σύμβολο ποιότητας, το πιο γνωστό, ίσως, περιβαλλοντικό σήμα στον κόσμο, και απονέμεται από το 1987 σε όσες ακτές και μαρίνες πληρούν τις αυστηρές τους προϋποθέσεις. Δεν αρκεί οι ακτές να διαθέτουν καθαρή θάλασσα. Πρέπει να τηρούνται 29

συνολικά κριτήρια, που αναφέρονται σε καθαριότητα, οργάνωση, πληροφόρηση, ασφάλεια λουομένων και επισκεπτών και προστασία του περιβάλλοντος της ακτής και του παράκτιου χώρου. Έτσι, πολλές ελληνικές ακτές δεν κερδίζουν, δυστυχώς, «Γαλάζια Σημαία», παρόλο ότι διαθέτουν καθαρά νερά κολύμβησης. Αυτό είναι πολύ λυπηρό, διότι τα μεγάλα ταξιδιωτικά γραφεία του εξωτερικού δίδουν ιδιαίτερη σημασία στη “Γαλάζια Σημαία” όταν επιλέγουν τους προορισμούς που προτείνουν στους πελάτες τους, επιμένοντας στις καλές υπηρεσίες, αλλά και στην προστασία του περιβάλλοντος

ΔΗΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ

Ρέθυμνο 1
Ρέθυμνο 2
Ρέθυμνο 3
Ρέθυμνο 4
Πλατανιάς Α
Πλατανιάς Β
Κούμπες

ΔΗΜΟΣ ΑΡΚΑΔΙΟΥ

Αδελιανός Κάμπος
Αρκάδι
Πηγιανός Κάμπος

ΔΗΜΟΣ ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ

Πάνορμος/Λίμνη
Λιανός Κάβος Λαυρίς

Μπαλί Βαρκότοπος
Μπαλί Λιβάδι

ΔΗΜΟΣ ΦΟΙΝΙΚΑ

Δαμνόνη
Πλακιάς
Σούδα

2.3 ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΝΟΜΑΡΧΗ ΡΕΘΥΜΝΟΥ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΛΙΜΕΝΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ

Η αναβάθμιση του οδικού δικτύου του βόρειου οδικού άξονα για το νομό μας σημαίνει συγκεκριμένα έργα και δράσεις. Πρέπει να προχωρήσουν επιτέλους οι πέντε κόμβοι (Επισκοπής, Γερανίου, Αμαρίου, Σταυρωμένου, Λατζιμά), για να διαφυλάξουμε τον συνάνθρωπο μας που καθημερινά κινείται και δραστηριοποιείται σ' ένα οδικό δίκτυο το οποίο σχεδιάστηκε πριν από 50 χρόνια.

Η ισόρροπη ανάπτυξη που όλοι μας επιθυμούμε, γιατί πονούμε τον τόπο μας, απαιτεί υποδομές, και μάλιστα σε περιοχές όπου κατά το χθες ξεχάστηκαν και ελπίζουν στο αύριο. Αν θέλουμε να κοιτάζουμε στα μάτια τους κατοίκους της υπαίθρου θα πρέπει να τους εξασφαλίσουμε άνετη και ασφαλή πρόσβαση, καθώς επίσης και των χιλιάδων επισκεπτών που θέλουν με ευκολία να θαυμάσουν τον γνήσιο χαρακτήρα της υπαίθρου μας. Έργα οδοποιίας τα οποία διασχίζουν την ενδοχώρα του νομού μας και ενώνουν τις νότιες περιοχές, εξασφαλίζοντας την επισκεψιμότητά της, είναι εξαιρετικά μεγάλης σημασίας. Οι συνδετήριοι οδικοί άξονες:

1. Αμαρίου (Αμαριώτικος δρόμος),
2. Αργυρούπολης – Αλώνες - Καλή Συκιά,
3. Νίδας – Βορίζα – Ζαρός,
4. Παλέ – Σελλιά, Γέφυρα Ροδάκινου

13

5. Αγγελιανά – Βόρειος άξονας

Καθώς και τα πολύ σημαντικά έργα που συνδέουν την ενδοχώρα του νομού μας με τους κεντρικούς άξονες, όπως:

1. Παράκαμψη Αξού

2. Παράκαμψη Σπηλίου

3. Γαράζο-Ανώγεια, κ.ά

Η υλοποίηση των παραπάνω έργων σε συνδυασμό με την αναβάθμιση της Π.Ε.Ο, πρέπει να πραγματοποιηθεί καθώς και να ληφθούν υπόψη τα νέα έργα στον αυριανό σχεδιασμό.

Ο Ν.Ο.Α.Κ, δεν θα αναφερθώ σε λεπτομέρειες που αναδεικνύουν την σπουδαιότητα του την οποία όλοι μας γνωρίζουμε, θα αναφερθώ όμως ότι είναι ένα από τα πολύ σημαντικά έργα τα οποία θα αλλάξουν εντελώς την τουριστική, την εμπορική και επιχειρηματική δυναμική του νησιού μας και κατά συνέπεια και του νομού Ρεθύμνου. Η προώθηση και η επίσπευση των μελετών πρέπει να αποτελέσει κεντρικό σημείο κατά το σχεδιασμό του μέλλοντος. Περιοχές των νότιων παραλίων του νησιού μας θα μπορέσουν να επικοινωνήσουν ταχύτερα και ασφαλέστερα προωθώντας την απασχόληση την διακίνηση αγαθών την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας.

Στον τομέα των λιμενικών υποδομών, πρωτεύοντα ρόλο παίζει το άνοιγμα προς τον νότο και αυτό απαιτεί τη δημιουργία ενός σύγχρονου εμπορικού και επιβατικού σταθμού. Η νότια λιμενική πύλη σε κεντροβαρική θέση, είναι πλέον ώριμη ως προς την πραγματοποίηση της αφού θα συμβάλλει στην ανάπτυξη όλης της Κρήτης. Το έργο αυτό σε συνδυασμό με τον ΝΟΑΚ θα συμβάλλει αποφασιστικά στην ταχύτερη διακίνηση εμπορευμάτων, των επισκεπτών και θα ανοίξει νέες εμπορικές προοπτικές για τις επιχειρήσεις όχι μόνο της Κρήτης αλλά και της χώρας μας. Έργο το οποίο ως Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ρεθύμνου βεβαίως και μας ενδιαφέρει λόγω της σημαντικότητας της θέσης αλλά και των ήδη υπάρχουσών υποδομών.

Η ολοκλήρωση της μαρίνας του Ρεθύμνου πρέπει να προχωρήσει προκειμένου να είναι ικανή να παρέχει ολοκληρωμένες υπηρεσίες υποστήριξης στα σκάφη και στους επιβαίνοντες σ' αυτά, αναδεικνύοντας παράλληλα εναλλακτικές μορφές τουρισμού (ιστιοπλοϊκός, κ.ά) μη αξιοποιήσιμες μέχρι στιγμής από το νομό μας.

Οι αλιευτικές υποδομές, τα αλιευτικά καταφύγια του νομού μας, (Πλακιά, Ροδάκινου, Σισσών, Γερανίου, Πανόρμου, Πλακιά, κ.λ.π) στο σύνολο τους παρουσιάζουν έλλειμμα. Ο εκσυγχρονισμός καθώς και η δημιουργία νέων θα εξασφαλίσει την ασφάλεια στους αλιείς του νησιού μας αλλά και την προοπτική ανάπτυξη της αλιείας, προωθώντας παράλληλα και τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού όπως είναι ο θαλάσσιος, ο αλιευτικός και ο καταδυτικός τουρισμός.

14

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΝΟΜΟΥ ΡΕΘΥΜΝΟΥ

A. ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ

1.Κύρια ξενοδοχειακά καταλύματα

Μονάδες	Κλίνες	Μονάδες %	Κλίνες %
292	28.845	19,17	19,87

2. Μη κύρια ξενοδοχειακά καταλύματα

Ενοικιαζόμενα δωμ.- Διαμερίσματα		Campings		Τουριστικές Κατοικίες- Έπαυλες	
Μονάδες	Κλίνες	Μονάδες	Άτομα	Μονάδες	Κλίνες
610	9.362	3	498	62	565

B. ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ

Γενικού Τουρισμού	Εσωτερικού Τουρισμού	Τουριστικά τρένα	TEOM
64	5	5	11

Γ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΕΚΜΙΣΘΩΣΗΣ Ι.Χ. ΕΠΙΒΑΤΙΚΩΝ ΑΥΤ/ΤΩΝ ΧΩΡΙΣ ΟΔΗΓΟ : 89

Δ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΕΚΜΙΣΘΩΣΗΣ ΜΟΤΟΣΙΚΛΕΤΩΝ : 30

Ε. ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ : 193

3.2 ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ

LEONIKI <i>(Furnished Apartments)</i>	Platanes GR-741 00 Rethymno	28310-29232,50180	101	155
OLYMPIC II <i>(Furnished Apartments)</i>	Perivolia GR-741 00 Rethymno	28310-51527, 24766	23	35
PALAZZO RIMONTI	GR-741 00 Rethymno	28310-51289, 51013	27	46
RETHYMNO PALACE <i>(lux)</i>	Kambos Adele GR-741 00 Rethymno	28310-72418/22	151	318
ACHILLION PALACE	GR-741 00 Rethymno	28310-54423, 51502	72	139
ADELE MARE	GR-741 00 Rethymno	28310-71803/8	114	212
ALCYON	Kambos Pigis GR- 741 00 Rethymno	28310-71136	52	94
ATLANTIS BEACH	Perivolia GR-741 00 Rethymno	28310-51002, 23517	87	160
BALI PARADISE <i>(Hotel & Bungalows)</i>	GR-740 57 Bali	28340-94253/4	147	286
CALYPSO CRETIAN VILLAGE	GR-740 60 Plakias	28320-31296/7, 31210	102	204
CRETA PANORAMA & MARE	GR-740 57 Panormos	28340-51502, 51512	454	1047
CRETA ROYAL	Skaleta Prinou GR-741 00 Rethymno	28310-71902	120	224
CRETA STAR	GR-741 00 Rethymno	28310-71812, 71834, 71856,	324	591
DAMNONI RESORT <i>(Furnished Apartments)</i>	GR-740 60 Mirthios	28320-31991/3	418	620
GRECOTEL CRETA PALACE	Missiria GR- 741 00 Rethymno	28310-55181	370	714
GRECOTEL EL GRECO <i>(Hotel & Bangalows)</i>	Kambos Pigis GR- 741 00 Rethymno	28310-71102	307	573
GRECOTEL PORTO RETHYMNO	GR- 741 00 Rethymno	28310-50432	199	371

<i>(Trad. Furnished Apart.)</i>				
RETHYMNO BAY	GR-741 00 Rethymno	28310-27512/3, 22859,	69	131
RETHYMNO MARE	Skaleta GR-741 00 Rethymno	28310-71703	115	221
THEARTEMIS PALACE	GR-741 00 Rethymno	28310-53991	175	324
VENETO <i>(Trad. Furnished Apart.)</i>	GR-741 00 Rethymno	28310-56634	13	21
VYZANTIO <i>(Traditional Hotel)</i>	741 00 Rethymno	28310-55609	5	11

Κατηγορία Β΄

ΟΝΟΜΑ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ	ΔΩΜ	ΚΛΙΝΕΣ
ADELE BEACH BUNGALOWS	Kambos Adele GR-741 00 Rethymno	28310-71081, 71069	80	152
AMNISSOS	Kambos Pigis GR-741 00 Rethymno	28310-71502, 71524	78	155
ANNA <i>(Furnished Apartments)</i>	Missiria GR-741 00 Rethymno	28310-22590	29	34
APP. KATERINI <i>(Furnished Apartments)</i>	Platanes GR- 741 00 Rethymno	28310-54425, 25416	21	42
ATRIUM	GR-741 00 Rethymno	28310-57601/6	121	247
BALI BEACH	GR-740 57 Bali	28340-94210/1	63	119
BEGIETIS BAY	GR-740 52 Keratides Prinou	28310-71909	77	172
BELVEDERE <i>(Furnished Apartments)</i>	GR-741 00 Rethymno	28310-26898	34	68
BLUE SEA <i>(Furnished Apartments)</i>	Perivolia GR-741 00 Rethymno	28310-54804/5	27	51
BRASCOS	GR-741 00 Rethymno	28310-23721/4	86	169
BUENO	Platanes GR-741 00 Rethymno	28310-25554	27	54
CASTELLO BIANCO <i>(Furnished Apartments)</i>	Platanias GR-741 00 Rethymno	28310-54029, 51609	43	86
DIAS	Kambos Adele GR- 741 00 Rethymno	28310-71017, 71177	76	142
DOMENIKA <i>(Furnished Apartments)</i>	Missiria GR- 741 00 Rethymno	28310-54475	17	34
ELEONORA <i>(Furnished Apartments)</i>	GR-741 00 Rethymno	28310-25121/2	41	82
ELINA HOLIDAYS <i>(Furnished Apartments)</i>	GR-741 00 Rethymno	28310-27395/7	22	44
EUROPA	GR-740 57 Panormos	28340-51100/1	55	106

EVA BAY	Kambos Adele GR-741 00 Rethymno	28310-71778, 71790	84	159
FILOXENIA	GR-741 00 Rethymno	28310-55345/6	39	71
FORTEZZA	GR-741 00 Rethymno	28310-55551/2, 23828	54	102
GOLDEN BEACH	Kambos Adele GR- 741 00 Rethymno	28310-71012, 71056,	153	300
GOLDEN SUN	Kambos Adele GR- 741 00 Rethymno	28310-71284, 71880	65	128
GORTYNA	GR-741 00 Rethymno	28310-71802, 71846	37	71
IDEON	GR-741 00 Rethymno	28310-28667, 22346	86	160
IRENE <i>(Furnished Apartments)</i>	Perivolia GR-741 00 Rethymno	28310-24223	8	16
JASON <i>(Furnished Apartments)</i>	GR-741 00 Rethymno	28310-27196, 22542	42	84
JO-AN	GR-741 00 Rethymno	28310-24241/3	61	113
JOHN-MARI <i>(Furnished Apartments)</i>	GR-741 00 Rethymno	28310-51368/9	31	62
KIRKI <i>(Furnished Apartments)</i>	GR-740 57 Panormos	28340-51225, 51011/12	32	64
KRITI BEACH	GR-741 00 Rethymno	28310-27401/2	83	156
LEFKONIKO BEACH	GR-741 00 Rethymno	28310-55326/9	78	147
LIBERTY	GR-741 00 Rethymno	28310-55851/3	24	45
MACARIS	GR-741 00 Rethymno	28310-54280/3	103	197
MANDENIA	Platanes GR-741 00 Rethymno	28310-27054, 55164	24	46
MARAVEL LAND	Kambos Adele GR- 741 00 Rethymno	28310-71063/4, 70063	62	139
MARDINIC <i>(Furnished Apartments)</i>	GR-741 00 Rethymno	28310-54446	19	38

NIKA <i>(Furnished Apartments)</i>	Koumbes GR- 741 00 Rethymno	28310-25492, 28575	7	14
OLYMPIC	GR-741 00 Rethymno	28310-24761	64	123
ORION	Kambos Adele GR- 741 00 Rethymno	28310- 71471/3	82	156
PANTHEON	GR-741 00 Rethymno	28310-54914	46	81
PEARL BEACH	Perivolia GR-741 00 Rethymno	28310-51513	131	256
POLYRIZOS	GR-740 60 Kato Rodakino Mirthios	28320-31334, 32169	40	75
RETHEMNIOTIKO SPITI <i>(Traditional Hotel)</i>	GR-741 00 Rethymno	28310-23923	11	19
RETHYMNO PANORAMA	GR-741 00 Rethymno	28310-26250	30	63
RETHYMNO VILLAGE	Platanes GR-741 00 Rethymno	28310-25523	110	209
SCALETA BEACH	Skaleta GR-741 00 Rethymno	28310-71702, 71746, 71780	108	216
STELLA BEACH	GR-740 57 Panormo	28340- 51095/6	41	77
STETHALI <i>(Furnished Apartments)</i>	Platanes GR-741 00 Rethymno	28310- 25551/3	22	44
SUNNINGDALE	GR-740 56 Agia Galini	28320-91161, 081-239939	18	36
TALEA BEACH	GR-740 57 Bali	28340- 94296/7	81	160
VECCHIO <i>(Traditional Hotel)</i>	741 00 Rethymno	28310-54985	29	56
VETERA SUITES	741 00 Rethymno	28310-23844	6	10
VILLA KYNTHIA	740 57 Panormos	28340-51102, 51318, 081- 226036	5	14

Κατηγορία Γ'

ΟΝΟΜΑ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ	FAX	ΔΩΜ	ΚΛ
ADAM' S <i>(Trad. furnished Apart.)</i>	GR-741 00 RETHYMNO	28310-54905		11	18
ADONIS	GR-740 56 Agia Galini	28320-91333, 91250	28320- 91334	20	39
ADONIS II	GR-740 56 Agia Galini	28320-91333, 91181	28320- 91334	32	62
ALIANTHOS A'	GR-740 60 Plakias	28320-31196, 31851	28320- 31197	18	35
ALKYON PARK <i>(Furnished Apartments)</i>	Kambos Pigis GR- 741 00 Rethymno	28310-71136	28310- 71209	48	76
AMMOUDI	GR-740 60 Lefkogia	28320-31355/6	28320- 31755	29	56
ANDROMEDA	GR-740 56 Agia Galini	28320-91264	28320- 91439	27	52
ANGELOS	GR-741 00 Rethymno	28310-23702, 56611	28310- 56614	45	87
ANITA BEACH	Perivolia GR-741 00 Rethymno	28310-22928, 54921	28310- 54922	28	54
APOLLON	Platanes GR-741 00 Rethymno	28310-50300, 54300	28310- 53563	81	144
APOLLON FIVOS <i>(Furnished Apartments)</i>	MissiriaGR-741 00 Rethymno	28310-24417, 24472	28310- 24791	20	38
ARCHIPELAGOS	GR-741 00 Rethymno	28310-54757, 51671/2	28310- 51204	56	118
ARES <i>(Furnished Apartments)</i>	GR-741 00 Rethymno	28310-25382		28	48
ARETI	GR-740 56 Agia Galini	28320-91240, 91309	28320- 91283	37	74
ARIADNI	GR-740 56 Agia Galini	28320-91380, 91294		7	12
ARSINIA <i>(Furnished Apartments)</i>	Stavromenos GR-741 00 Rethymno	28310-71283, 24295, 29791		14	28
ASTALI	GR-741 00 Rethymno	28310-24721/2	28310- 24723	36	63
ASTERION <i>(Furnished Apartments)</i>	GR-740 57 Panormos	28340-51081		15	24
ASTORIA	GR-740 56 Agia Galini	28320-91253	28320- 91153	25	48
ASTRID <i>(Furnished Apartments)</i>	Stavromenos GR-741 00 Rethymno			18	30
AVRA	GR-740 56 Agia Galini	28320-91476	28320- 91476	25	48
AXOS <i>(Furnished Apartments)</i>	Platanes GR-741 00 Rethymno	28310-23513	28310- 23513	60	104
BABIS	Skaleta Prinou GR-741 00 Rethymno	28310-71193		17	30
BALI MARE	GR-740 57 Bali			48	89
BALI STAR	GR-740 57 Bali	28340-94155/7	28340- 94212	62	120
BALI VILLAGE	GR-740 57 Bali	28340-94210	28340- 94252	28	54

BATIS <i>(Furnished Apartments)</i>	Perivolia GR-741 00 Rethymno	28310-50558	28310-50559	12	21
CAMARI GARDEN <i>(Furnished Apartments)</i>	GR-741 00 Rethymno	28310-31272,31624	28310-31272	48	76
CANDIA	GR-740 56 Agia Galini	28320-91203,91359		12	22
CARETTA <i>(Furnished Apartments)</i>	Sfakaki Pagalohoriou GR-741 00 Rethymno	28310-72771	28310-72770	15	23
DAIZY <i>(Furnished Apartments)</i>	GR-741 00 Rethymno	28310-51590		27	45
DAMNONI BAY	GR-740 60 Mirthios	28320-31373	28320-31002	50	96
DEDALOS	GR-740 56 Agia Galini	28320-91214		12	24
DELFINI <i>(Furnished Apartments)</i>	Koumbes GR- 741 00 Rethymno			11	22
DIMITRIOS	Perivolia GR- 741 00 Rethymno			29	57
DOMICILIA	Koumbes GR- 741 00 Rethymno			14	26
EKAVI BEACH <i>(Furnished Apartments)</i>	Sfakaki Pagalohoriou GR-741 00 Rethymno	28310-71896		64	109
EL GRECO	GR-740 56 Agia Galini	28320-91187	28320-91491	23	44
ELTINA	Perivolia GR-741 00 Rethymno	28310-55231/2	28310-22382	38	71
EMILIA <i>(Furnished Apartments)</i>	Missiria GR- 741 00 Rethymno	28310-55029		13	24
ERATO <i>(Furnished Apartments)</i>	Perivolia GR-741 00 Rethymno	28310-26913		18	31
EROFILI	GR-740 56 Agia Galini	28320-91319	28320-91384	10	18
FEDRA <i>(Furnished Apartments)</i>	GR-741 00 Rethymno			13	23
FEVRO	GR-740 56 Agia Galini	28320-91275	28320-91475	49	97
FILOXENIA <i>(Furnished Apartments)</i>	GR-740 57 Panormos	28340-51481,51469		14	26
FLISVOS BEACH STUDIOS <i>(Furnished Apartments)</i>	Perivolia GR-741 00 Rethymno	28310-26784,51747	28310-51769	50	97
FOREST PARK	GR-741 00 Rethymno	28310-51778,51790		42	82
G. TROULIS <i>(Furnished Apartments)</i>	GR-740 57 Bali			33	59
GALEANA <i>(Furnished Apartments)</i>	Platanes GR-741 00 Rethymno	28310-54140/2,29553	28310-54245	72	123
GALINI MARE	GR-740 56 Agia Galini	28320-91358,91285		27	48
GEORGIANNA BEACH	Xirokamaro GR-741 00 Rethymno	28310-71503,71970	28310-72313	96	186
GHIOMA	GR-740 56 Agia Galini	28320-91190	28320-91190	20	38
GLAROS	GR-740 56 Agia Galini	28320-91151	28320-91159	33	62
GRACE <i>(Furnished Apartments)</i>	Sfakaki GR-741 00 Rethymno	28310-72070		17	28

GREEN	GR-741 00 Rethymno	28310-22225, 22056		12	23
ILIOS <i>(Furnished Apartments)</i>	GR-741 00 Rethymno	28310-21672/4	28310- 22095	92	163
IONIA	GR-741 00 Rethymno	28310-22902		36	56
IRINI MARE	GR-740 56 Agia Galini	28320-91488, 91051	28320- 91489	41	87
IRIS APARTMENTS <i>(Furnished Apartments)</i>	Koumbes GR-741 00 Rethymno	28310-20714, 22030		13	22
IRO	GR-740 56 Agia Galini	28320-91160	28320- 91460	16	31
IVISKOS <i>(Furnished Apartments)</i>	Perivolia GR-741 00 Rethymno	28310-51112	28310- 51191	124	217
JO - AN BEACH	GR-741 00 Rethymno Adelianos Kampos	28310 71487, 71578	28310 71110	80	
KATERINA BEACH	Kambos Adele GR- 741 00 Rethymno	28310-71270, 71757	28310- 71735	101	194
KONAKI <i>(Furnished Apartments)</i>	GR-740 57 Panormos	28340-51386, 51026, 081- 256193	28340- 51342	28	48
KONSTANTIN <i>(Furnished Apartments)</i>	GR-741 00 Rethymno	28310-54221	28310- 54520	26	46
KOSTIS <i>(Furnished Apartments)</i>	GR-741 00 Rethymno	28310-29159		46	27
KOUROS <i>(Furnished Apartments)</i>	GR-741 00 Rethymno			18	39
KYMA BEACH	GR-741 00 Rethymno	28310-55503/4	28310- 27746	35	66
LAMON	GR-740 60 Plakias	28320-31279, 31425, 31205	28320- 31424	26	52
LEFKONIKO GOLDEN SANDS	GR-741 00 Rethymno			36	67
LEON	GR-741 00 Rethymno	28310-26197		11	25
LIVYKON	GR-740 60 Plakias	28320-31216, 31420	28320- 31216	13	27
LOFOS	GR-740 60 Plakias	28320-31422, 31967	28320- 31967	19	37
LOGGETA <i>(Furnished Apartments)</i>	GR-741 00 Rethymno	28310-27846		20	35
MARAVEL <i>(Furnished Apartments)</i>	Kambos Adele GR-741 00 Rethymno	28310-71271, 71535	28310- 71535	53	110
MAR EL <i>(Furnished Apartments)</i>	GR-741 00 Rethymno	28310 53463	28310 55332	16	34
MAREM <i>(Furnished Apartments)</i>	GR-741 00 Rethymno	28310-28759	28310- 51403	35	56
MERILIN <i>(Furnished Apartments)</i>	GR-741 00 Rethymno	28310-28462	28310- 55619	27	48
MARINOS BEACH <i>(Furnished Apartments)</i>	Platanes GR-741 00 Rethymno	28310-27840	28310- 27840	68	117
MELITI <i>(Furnished Apartments)</i>	Perivolia GR-741 00 Rethymno			28	53
MELMAR <i>(Furnished Apartments)</i>	Perivolia GR-741 00 Rethymno	28310-54909	28310- 54909	50	92
MYRTIS	GR-740 60 Plakias	28320-31423		21	39
NEOS IKAROS	GR-740 56 Agia Galini	28320-91447	28320- 91047	18	35

NIKI <i>(Furnished Apartments)</i>	Stavromenos GR-741 00 Rethymno	28310-71038		11	22
OASSIS <i>(Traditional Hotel)</i>	Skaleta GR-741 00 Rethymno	28310-71774	28310-72013	10	22
ODISSIA BEACH	Missiria GR- 741 00 Rethymno	28310-27874, 27141	28310-54906	52	99
ORIZON BEACH	GR-740 60 Plakias	28320-31476, 31176	28320-31154	26	53
ORMOS ATALIA <i>(Furnished Apartments)</i>	GR-740 57 Bali	28340-94171, 94401	28340-94400	33	61
OSTRIA	GR-740 56 Agia Galini	28320-91404	28320-91405	18	33
PALAZZO VENETIA <i>(Trad. Furnished Apart.)</i>	GR-741 00 Rethymno			10	16
PALLADION	GR-741 00 Rethymno	28310-71789	28310-71712	79	143
PANORMO BEACH	GR-740 57 Panormos	28340-51321/3	28340-51403	31	61
PARK	GR-741 00 Rethymno	28310-29958		10	18
PAVLOS <i>(Furnished Apartments)</i>	Stavromenos GR-741 00 Rethymno	28310-71304		16	32
PETRA	GR-740 56 Agia Galini	28320-91155	28320-91175	31	57
PETRIS <i>(Furnished Apartments)</i>	GR-741 00 Rethymno	28310-22465		26	44
PHOENIX	GR-740 60 Plakias	28320-31331	28320-81831	18	34
PIGHASSOS <i>(Furnished Apartments)</i>	GR-741 00 Rethymno	28310-25530	28310-51703	30	52
PLAKIAS BAY	GR-740 60 Plakias	28320-31215, 31315	28320-31951	28	53
PLATANES <i>(Furnished Apartments)</i>	Platanes GR-741 00 Rethymno			44	75
PLAZA <i>(Furnished Apartments)</i>	Perivolia GR-741 00 Rethymno	28310-51505	28310-51505	26	44
PORTO GALINI	GR-740 56 Agia Galini	28320-91284	28320-91084	22	51
REA	GR-740 56 Agia Galini	28320-91390		18	35
R INA	Kambos Adele GR- 741 00 Rethymno	28310-71013	28310-71668	19	37
ROSE BAY	Sfakaki GR- 741 00 Rethymno	28310-54413	28310-24518	18	47
SELENA	740 56 Agia Galini	28320-91273		8	15
SEVEN BROTHERS <i>(Furnished Apartments)</i>	Missiria 741 00 Rethymno	28310-25647, 28956		27	45
SILVER BEACH	Perivolia GR-741 00 Rethymno	28310-54315, 71136	28310-54316	56	108
SKINARIA BEACH	GR-740 60 Plakias	28320-31295, 28310-26126, 25282		51	93
SOPHIA BEACH	GR-740 60 Plakias	28320-31251, 32082	28320-31251	25	48
SOULIA	GR-740 56 Agia Galini	28320-91307		11	22
STELLA	GR-740 56 Agia Galini	28320-91357, 91376		12	25

SAMARIA <i>(Furnished Apartments)</i>	GR-741 00 Rethymno	28310-53925/7		28	50
STERIS BEACH	GR-741 00 Rethymno	28310-28303, 24781, 55442	28310- 51934	45	83
SUDA-MARE	GR-740 60 Plakias	28320-31931	28320- 31763	17	33
SUN LIGHT	GR-740 56 Agia Galini	28320-91286	28320- 91438	25	48
THEO <i>(Furnished Apartments)</i>	GR-741 00 Rethymno	28310-29769	28310- 22232	17	31
TRYFON <i>(Furnished Apartments)</i>	Platanes GR-741 00 Rethymno	28310-24772/4	28310- 24771	40	68
VALARI	GR-741 00 Rethymno	28310-22236, 25140	28310- 29368	22	42
VASSIANI <i>(Furnished Apartments)</i>	Kambos Pigis GR-741 00 Rethymno	28310-71662		21	32

Κατηγορία Δ'

ΟΝΟΜΑ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ	ΔΩΜ	ΚΛΙΝΕΣ
AMALTHIA <i>(Furnished Apartments)</i>	GR-741 00 Rethymno	28310-23169, 50480	54	88
AMARIL <i>(Furnished Apartments)</i>	Platanos GR-741 00 Rethymno	28310-56665	11	19
ASTIR	GR-740 56 Agia Galini	28320-91229	14	29
CRETA SUN	GR-740 56 Agia Galini	28320-91123	17	34
CRISTOF	GR-740 56 Agia Galini	28320-91229	13	29
IDI	GR-740 56 Agia Galini	28320-91152	15	30
KASTELI <i>(Furnished Apartments)</i>	GR-740 57 Panormos	28340-5.1220/6	10	19
KASTRO	GR-741 00 Rethymno	28310-24973	9	20
KORINA <i>(Furnished Apartments)</i>	Missiria GR-741 00 Rethymno	28310-23282	15	23
LETO	GR-740 56 Agia Galini	28320-91231	8	17
LITSA-MARY <i>(Furnished Apartments)</i>	Stavromenos GR-741 00 Rethymno	28310-71159	16	26
MAN-MARIE	GR-741 00 Rethymno	28310-22600	17	31
MINOA	GR-741 00 Rethymno	28310-22508	32	57
MINOS	GR-740 56 Agia Galini	28320-91292	12	23
PALLADA	GR-740 56 Agia Galini	28320-91331	18	31
PASSIFAE	Missiria GR-741 00 Rethymno	28310-25383	7	14

Κατηγορία Ε΄

ΟΝΟΜΑ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ	ΔΩΜ	ΚΛΙΝΕΣ
AGIOS PAVLOS	GR-741 00 Rethymno	28320-41350, 41555	7	18
AKTAEON	GR-740 56 Agia Galini	28320-91208	9	20
MICHALIS	GR-740 56 Agia Galini		12	21
PARADISSOS	GR-741 00 Rethymno	28310-22419	11	23
POSSIDON	GR-741 00 Rethymno	28310-23795	10	23

Camping

ELIZABETH	Missiria GR-741 00 Rethymno	2831 028694, 28379
APOLLONIA	Plakia GR-740 60	28320 31507, 31318, Fax: 28320 31607
AGIA GALINI	GR-740 56 Agia Galini	2832 091386, 91239

3.3 Ταβέρνες -Εστιατόρια

Δήμος Ρεθύμνου

ΚΟΡΦΗ, ΓΑΒΑΛΑΚΗ ΑΝΔΡ.
1ο χλμ Ρεθύμνου – Σπηλίου Τηλ. 28310 51405

ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ, ΛΑΓΟΥΔΑΚΗΣ ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ
Μοάτσου 40 Τηλ.28310 55403

ΠΑΣΣΑΣ
Κεφαλογιάννηδων 27 Τηλ.28310 22224

Pagliaccio, Μιχελάκης Γεώργιος & Σια Ο.Ε.
Σ. Βενιζέλου 64 Τηλ.28310 55255

Αργονάυτης, Κωστογιάννη Ελένη Ε.
Εμμ. Παχλά 60 Τηλ.28310 25704

Γουλες, Χαμογιωργάκης Κωνσταντίνος
Γουλεδιανά Τηλ.28310 41001

Ζάρφης, Ιωάννης Στριλιγκάς
Μ. Πορτάλιου 24 Τηλ.28310 25700

Παλάτι, Δομαζάκη Αλεφαντινού Μαρία
Πατριάρχου Αθηναγόρα 59 Τηλ.28310 22331

Δήμος Ανώγειων

ΑΕΤΟΣ
Ανώγεια Τηλ.28340 31262

Αεράκης Ντολμάς, Χαιρέτη Ελευθερία
Ανώγεια Τηλ.28340 31340

ΤΑ ΣΚΑΛΩΜΑΤΑ, ΚΕΦΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
Ανώγεια Τηλ.28340 31316

Ξυλούρης, Ξυλούρης Ιωάννης
Ανώγεια Τηλ.28340 31419

ΠΡΑΣΙΝΗ ΦΩΛΙΑ
Ανώγεια Τηλ.28340 31237

Αμάθεια, Χαιρέτης Ευριπίδης
Ανώγεια Τηλ.28340 31328

ΝΤΕΛΙΝΑ, ΣΚΟΥΛΑΣ - ΚΑΛΟΜΟΙΡΗΣ Ο.Ε.
Ανώγεια Τηλ.28340 31701

ARODAMOS, Νταγιαντάς Γιώργης
Ανώγεια Τηλ.28340 31100

Δήμος Αρκαδίου

ΣΜΑΡΑΓΔΗ, ΠΑΡΑΣΥΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
Σκουλούφια Τηλ.28340 93269

Φάμπρικα, Μαθιουδάκη Ειρήνη
Σκουλούφια Τηλ.28340 93239

Ταβέρνα η Χόβολη, Σταρράς Α.- Λαγουδάκης Κ. Ο.Ε.
Λούτρα Τηλ.28310 72726

Δήμος Γεροποτάμου

ΑΓΚΥΡΑ, ΚΥΔΩΝΙΑΣ ΜΙΧΑΛΗΣ
Πάνορμο Τηλ.28340 51022

ΑΚΡΟΓΙΑΛΙ
Μπαλί Τηλ.28340 94206

ΕΒΙΤΑ ΜΠΕΗ, ΒΑΣΣΑΛΟΣ ΑΝΤΩΝΗΣ
Μπαλί Τηλ.28340 94250

Η ΓΕΦΥΡΑ, ΡΑΣΟΥΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
Σίσσες Τηλ.28340 94361

ΚΑΡΑΒΟΣΤΑΣΙ, ΤΣΙΡΙΤΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
Μπαλί Τηλ.28340 94276

ΣΙΣΑΙΟΝ, ΡΑΣΟΥΛΗΣ Ν. ΔΑΜΙΑΝΟΣ
Σίσσες Τηλ.28340 94145

ΧΝΑΡΗΣ ΛΑΖΑΡΟΣ
Σίσσες

Captain's House, Νικηφόρος Βαρδής
Πάνορμο Τηλ.28340 51352

Valentino, Ζαχαράκη Αναστασία
Μπαλί Τηλ.28340 94260

Δελφίνι, Ζεμπίλης Γεώργιος
Σίσσες Τηλ.28340 94382

Gorgona, Σωπασής Νικόλαος
Μπαλί Τηλ.28340 94216

Δήμος Κουλούκωνα

ΔΡΟΣΟΣΤΑΛΙΔΑ

Γενί Γκαβέ (Δροσιά) Τηλ.28340 71100

ΔΙΑΣ, ΚΙΑΓΙΑΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ

Δισκούρι Τηλ.28340 41550

ΠΛΑΤΑΝΟΣ, ΜΑΝΙΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Αξός Τηλ.28340 61330

ΤΣΑΓΚΑΡΗΣ, ΠΕΤΟΥΣΗΣ ΜΙΧΑΛΗΣ

Γενί Γκαβέ (Δροσιά) Τηλ.28340 71434

Δαφέρμος, Δαφέρμος Γ. & Σια Ο.Ε.

Αχός Τηλ.28340 61337

Γενί Γκαβέ, Φλουρής Γιώργος

Δροσιά Τηλ.28340 71202

Χαρακιώτης, Μανιάς Εμμανουήλ

Αλοιίδες Τηλ.28340 71338

Δήμος Κουρητών

Η Στροφή Της Γέυσης, Σταυρουλάκη Ελένη

Βυζάρι Τηλ.28330 41357

Φουρφουράς, Καστρινού Κωνσταντίνα

Φουρφουράς Τηλ.28330 41000

Δήμος Λάμπης

ΜΕΔΟΥΣΑ, ΡΟΜΠΟΓΙΑΝΝΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Αγ. Γαλήνη Τηλ.28320 91487

ΑΝΤΙΓΟΝΗ, ΚΡΑΟΥΝΑΚΗΣ ΚΩΣΤΑΣ

Σπήλι Τηλ.28320 22387

ΑΛΥΚΕΣ, ΚΟΤΖΑΝΑΚΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

Αγ. Γαλήνη Τηλ.28320 91343

Δήμος Λαππαίων

ΑΓΙΑ ΔΥΝΑΜΗ, ΣΠΥΡΑΚΗΣ ΑΝΤ. Μ.

Πηγές Αργυρούπολης Τηλ.28310 81210

ΕΛΛΑΝΙΟΝ ΦΩΣ, ΚΟΥΝΔΟΥΡΑΚΗΣ ΝΙΚΗΤΑΣ

Πηγές Αργυρούπολης Τηλ.28310 81283

HRISOS ASTERIAS, ΑΓΓΕΛΑΚΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ

Επισκοπή Τηλ.28310 61590

ΚΑΣΤΡΟ, ΤΖΑΓΚΑΡΑΛΕΞΗΣ ΝΙΚΟΣ

Πηγές Αργυρούπολης Τηλ.28310 81147

Κύμα, Αγγελιδάκης Ευάγγελος

Επισκοπή Τηλ.28310 61121

Δήμος Νικηφόρου Φωκά

ΓΑΖΟΖΑ, ΔΗΜΗΤΡΑΚΑΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ
Ατσιπόπουλο Τηλ.28310 31414

PARADISE, ΜΥΖΗΘΡΑΚΗΣ ΤΑΚΗΣ
7ο χλμ. Εθν. Οδ. Ρεθ-Χαν. Τηλ.28310 31706

ΡΟΥΣΤΙΚΑ, ΠΟΛΟΠΕΤΡΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
Ρούστικα Τηλ.28310 91202

Δήμος Συβρίτου

Ελενικά, Μαρκίδης Γιάννης
Αποστόλοι

Δήμος Φοίνικα

CORALI, ΓΥΠΑΡΑΚΗΣ ΜΑΝΩΛΗΣ
Πλακιάς Τηλ.28320 31276

ΠΑΝΟΡΑΜΑ, ΜΑΝΟΥΣΑΚΗ ΑΙΚ.
Ροδάκινο Τηλ.28320 31788

ΝΙΚΟΣ & ANNA, ΚΟΤΣΙΦΗΣ ΝΙΚΟΣ
Πολύριζο Τηλ.28320 32173

Γαλήνη, Τσαγκαράκης Εμμ. & Σια Ο.Ε.
Σούδα Τηλ.28320 32103

Αλυκές, Κωστογιάννης Εμμανουήλ
Σούδα Τηλ.28320 32116

Siroko, Μαστοραντονάκης Χαράλαμπος
Πλακιάς Τηλ.28320 32055

Σοφία, Δρυμάκη Ε. & Σια Ο.Ε.
Πλακιάς Τηλ.28320 31333

3.4 Καφετέριες – Μπαρ

Δήμος Ρεθύμνου

Art, Μιχελιουδάκη –Μαμαλάκη Αφοι Ο.Ε
Ν. Πλαστήρα 6 Τηλ.28310 23881

Άρωμα καφέ
Ν. Πλαστήρα Τηλ.28310 52534

Βασιλικό
Δ. Μοσχοβίτη 6 Τηλ.28310 28093

Βενετσιάνικο
Νεάρχου 47 Τηλ.28310 52478

Bizare café
Σοφ. Βενιζέλου 45 Τηλ.28310 55379

Bobos
Άρη Βελουχιώτη 32 Τηλ.

Galaxy
Μοάτσου 31 Τηλ.28310 51530

KAFE NEON
Αγγ. Σικελιανού 7 Τηλ.28310 56345

Καρμα
Ν. Πλαστήρα 2 Τηλ.28310 57565

Café –Café
Αρκαδίου 305 Τηλ.28310 50290

Café centro
Πλ. 4^{ων} Μαρτύρων Τηλ.28310 22204

Kenzo De Cafe, Χελιδονης Ιωαννης
Ν. Πλαστήρα 4 Τηλ.28310 51488

Cul de Sac

Τίτου Πετυχάκη 7-9 Τηλ.28310 26914

Cozi

Ν. Πλαστήρα 1 Τηλ.28310 54251

Da capo

Ν. Πλαστήρα 4

Living room

Ελ. Βενιζέλου 5 Τηλ.28310 21385

Ενωμένα Βουστάσια

Κεφαλογ. 20 Τηλ.28310 54758

Εξώφυλλο

Κολοκοτρώνη 22 Τηλ.28310 50381

Doom

Σοφ. Βενιζέλου 63 Τηλ.28310 55627

Ναυπηγείο

Αρκαδίου 254

NEZMA

Δημακοπούλου 32 Τηλ.28310 27499

Nemesis

Μεσσογγίου 11

Next Café

Πορτάλιου 10 Τηλ.28310 54053

Οναρ

Τρανταλίδου 24 Τηλ.28310 53395

Πάρκο

Πλ.Ιερολοχιτών Τηλ.28310 25402

Ρυτον

Ελ. Βενιζέλου 12 Τηλ.28310 26897

Rithymna

Ελ. Βενιζέλου 51-53 Τηλ.28310 24566

Sams Place

Αγγ. Σικελιανού 9 Τηλ.28310 29431

Το Ραντεβού

Μ. Πορτάλιου 19 Τηλ.28310 50609

Joker

Ηγ. Γαβριήλ 73-75 Τηλ.28310 54731

Volcano

Κατεχάκη & Μελισσινού Τηλ.28310 51810

Figaro

Εμμ. Βερνάδου 21-23 Τηλ.28310 29431

Δήμος Ανωγείων

Μέλισσα

Ανώγεια Τηλ.28340 60054

Ρεβαΐζι

Ανώγεια

ΑΔΩΝΙΣ

Ανώγεια Τηλ.28340 31694

SELECT

Ανώγεια Τηλ.28340 31282

ΝΙΔΙΑ

Ανώγεια Τηλ.28340 31585

Δήμος Νικηφόρου Φωκά

BAR IMIA

Ατσιπόπουλο Τηλ.28310 31676

ΚΑΦΕ ΘΟΛΟΣ

Ατσιπόπουλο Τηλ.28310 31380

Δήμος Αρκαδίου

CAFE CHAMPION

Τσεσμές Τηλ.28310 29803

Δήμος Λάμπης

ALIBI

Αγ. Γαλήνη Τηλ.28320 91462

BABIS

Σπήλι Τηλ.28320 22031

BO BAR

Αγ. Γαλήνη Τηλ.28320 91478

ΖΟΡΜΠΑΣ GRAND CAFE

Αγ. Γαλήνη Τηλ.28320 91215

CAFE ALEXANDER

Αγ. Γαλήνη Τηλ.28320 91226

FABRICA CAFE

Σπήλι Τηλ.28320 22766

MYLOS

Σπήλι Τηλ.28320 22481

Πλάτανος Cafe

Σπήλι

ΦΙΛΟΜΟΥΣΑ

Αγ. Γαλήνη Τηλ.28320 91023

Δήμος Φοίνικα

SAINT GEORGE

Ροδάκινο Τηλ.28320 31875

ΝΟΥΦΑΡΟ

Πλακιάς Τηλ.28320 31464

OSTRACO

Πλακιάς Τηλ.28320 31710

Δήμος Κουλούκωνα

ΚΛΙΜΑΤΑΡΙΑ

Λιβάδια Τηλ.28340 61550

ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ

Αξός Τηλ.28340 61304

ΤΑ ΛΙΒΑΔΙΑ

Λιβάδια Τηλ.28340 61449

Δήμος Κουρητών

ΑΜΠΑΔΙΑ, Αντωνης Μιχ. Ψαρουδακης
ΑΠΟΔΟΥΛΟΥ Τηλ.28330 31197

Δήμος Γεροποτάμου

ΒΑΖΕΛΑΔΙΚΟ

Πέραμα Τηλ.28340 22634

ΒΑΡΙΜΠΟ

Πέραμα Τηλ.28340 22162

CAMELOT

Μπαλί Τηλ.28340 94433

ΕΦΕΤΕΙΟ

Πέραμα Τηλ.28340 22950

GORGONA BEACH BAR

Μπαλί

MONA LIZA

Πέραμα Τηλ.28340 94418

ΝΑΥΑΓΙΟ

Πέραμα Τηλ.28340 22100

PIRATES BAR

Μπαλί Τηλ.28340 94217

PANTEBOY

Πέραμα Τηλ.28340 22694

3.5 Ζαχαροπλαστική

Δήμος Ρεθύμνου

Αμαρυλλίς, Κυριακίδης Βασ
Τσεσμές, Τηλ.28310 51533

Λουκουμάς, Ψαρουδάκης Κ.&Μ.
Μαρούλι & Τρανταλίδου, Τηλ.28310 53144

Φιτζι, Κανελλάκης Σπύρος
Μ. Πορτάλιου 31, Τηλ.28310 53470

Δήμος Γεροποτάμου

ΜΕΝΕΛΙΚ, ΠΑΡΑΣΥΡΗΣ ΚΩΣΤΑΣ & ΜΑΡΙΑ
Πέραμα Τηλ.28340 22295

Δήμος Κουρητών

ΓΛΥΚΕΣ ΓΕΥΣΕΙΣ, ΔΙΑΜΑΝΤΑΚΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ
Φουρφουράς Τηλ.28330 41230

Δήμος Λάμπης

Χάνι Chocolate, Τζουρμάκης Βαγγέλης
ΜΙΞόρουμα Τηλ.28320 22320

Δήμος Λαππαίων

Το Χωριάτικο, ΝΙΚολιδάκη Μ. Κ.
Επισκοπή Τηλ.28310

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4.1 ΟΙ ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΡΕΘΥΜΝΟΥ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΕΞΗΣ:

A) Στο Δήμο Ρεθύμνου:

1. Δημοτικό Αθλητικό Κέντρο Γάλλου (περιλαμβάνει γήπεδο στίβου, ποδόσφαιρο, τένις, μπάσκετ και βόλεϊ).
2. Δημοτικό Κλειστό Γυμναστήριο «ΜΕΛΙΝΑ ΜΕΡΚΟΥΡΗ» (περιλαμβάνει γήπεδο μπάσκετ, βόλεϊ και χάντμπολ).
3. Κολυμβητήριο Ναυτικού Ομίλου Ρεθύμνου Ν.Ο.Ρ. (περιλαμβάνει ανοιχτή πισίνα 50X20 με θαλασσινό νερό μόνο τους καλοκαιρινούς μήνες, κλειστή πισίνα 25X12.5 με γλυκό νερό), το οποίο ανήκει στην ιδιοκτησία του Ν.Ο.Ρ.
4. Δημοτικό Γήπεδο Σοχώρας Ρεθύμνης (περιλαμβάνει γήπεδο ποδοσφαίρου και στίβου) και τέλος,
5. Δημοτικό Γήπεδο Μισσιρίων (περιλαμβάνει γήπεδο ποδοσφαίρου) και τέλος,
6. Δημοτικό Ανοιχτό Κολυμβητήριο Ρεθύμνου, δυο υπαίθρια γήπεδα τένις, τρία γήπεδα ποδοσφαίρου.

B) Στο Δήμο Λαπαίων:

1. Δημοτικό Γήπεδο Επισκοπής (περιλαμβάνει γήπεδο ποδοσφαίρου).

Γ) Στο Δήμο Νικηφόρου Φωκά:

1. Δημοτικό Γήπεδο Ατσιποπούλου (περιλαμβάνει γήπεδο ποδοσφαίρου).
2. Δημοτικό Γήπεδο Γερανίου (περιλαμβάνει γήπεδο ποδοσφαίρου με πλαστικό τάπητα).
3. Δημοτικό Γήπεδο Ρουστίκων (περιλαμβάνει γήπεδο ποδοσφαίρου).
4. Δημοτικό Γήπεδο Γωνίας (περιλαμβάνει γήπεδο μπάσκετ - βόλεϊ).
5. Δημοτικό Γήπεδο Αγίου Κωνσταντίνου (περιλαμβάνει γήπεδο μπάσκετ - βόλεϊ).

Δ) Στο Δήμο Ανωγείων:

1. Δημοτικό Γήπεδο Ανωγίων (περιλαμβάνει γήπεδο ποδοσφαίρου, στίβου, μπάσκετ και κλειστή αίθουσα 16X12).
2. Σκοπευτήριο.

Ε) Στο Δήμο Αρκαδίου:

1. Δημοτικό Γήπεδο Πηγής (περιλαμβάνει γήπεδο ποδοσφαίρου). **40**

Ε) Στο Δήμο Γεροποτάμου:

1. Δημοτικό Γήπεδο Περάματος (περιλαμβάνει γήπεδο ποδοσφαίρου με πλαστικό τάπητα, μπάσκετ και κλειστή αίθουσα 16X12).
2. Δημοτικό Γήπεδο Αγγελιανών (περιλαμβάνει γήπεδο ποδοσφαίρου).

Ζ) Στο Δήμο Λάμπης:

1. Δημοτικό Γήπεδο Σπηλίου (περιλαμβάνει γήπεδο ποδοσφαίρου).
2. Δημοτικό Σκοπευτήριο Λαμπινής

4.2 ΑΓΩΝΕΣ ΡΕΘΥΜΝΟΥ

-Βαρδινογιάννεια : βρίσκονται στην πρώτη κατηγορία της παγκόσμιας ομοσπονδίας (Ε.Α.Α. Premium). Τα προηγούμενα 4 χρόνια ήταν στην πρώτη θέση της Ευρώπης και γι' αυτό αναβαθμίστηκαν.

Διοργάνωση : Ε.Α.Ρ. (Ενωση Ατρομήτου Ρεθυμνιακού)

-Αρκάδια : Τα πρώτα χρόνια μέχρι την δεκαετία του '70 ήταν μεγάλο γεγονός, συμμετείχαν αθλητές και πρωταθλητές από όλη την Ελλάδα. Τώρα έχουν υποβαθμιστεί και συμμετέχουν αθλητές κυρίως μικρών κατηγοριών από όλη την Κρήτη. Η διοργάνωση γίνεται από την επιτροπή της Νομαρχίας και τον Δήμο Αρκαδίου. Το καλύτερο άθλημα στα Αρκάδια είναι ο Αρκάδιος δρόμος, όπου ξεκινάει από την Μονή Αρκαδίου και τερματίζει στο γήπεδο (Δημοτικό Στάδιο Ρεθύμνης). Η διαδρομή είναι 22 χιλιόμετρα.

-Ιστιοπλοϊκοί αγώνες : Πρώτη φορά φέτος θα γίνουν στο Ρέθυμνο, οι οποίοι γίνονταν μέχρι τώρα στο Ηράκλειο.\

-Μαραθώνιος Κρήτης : Έγινε για πρώτη φορά φέτος στο Ρέθυμνο με εκατό συμμετοχές περίπου. Η διοργάνωση γίνεται από : την Νομαρχία, το Δήμο Αρκαδίου, το Δήμο Ρεθύμνου και το Κέντρο Φυσικής Αγωγής.

-Δρόμος Θυσίας : Γίνεται στην μνήμη των νεκρών της μάχης της Κρήτης, η απόσταση είναι 3,5 χιλιόμετρα και η διοργάνωση γίνεται από την Νομαρχία και το Κέντρο Φυσικής Αγωγής.

-Δρόμος Θυσίας χωριών του Κέδρους : Γίνεται στην μνήμη του ολοκαυτώματος των χωριών αυτών. Η διαδρομή αλλάζει ανάλογα το χωριό που θα γίνουν. Διοργανώνεται από τον Δήμο Σιβρύτου.

-**Δρόμος Αρσάνειος** : Γίνεται στην 21 Σεπτεμβρίου (Παγκόσμια Ημέρα Τουρισμού). Έχει διάφορες κατηγορίες από 300 μέτρα έως 6 χιλιόμετρα ανάλογα την κατηγορία και η διοργάνωση γίνεται απ[ο τον Δήμο Αρκαδίου.

4.3 ΑΓΩΝΕΣ ΑΠΟ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΕΣ Ή ΤΟΠΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΚΑΙ ΕΝΩΣΕΙΣ

-**Ποδόσφαιρο** : Υπάρχει αντρικό και γυναικείο πρωτάθλημα. Στο αντρικό πρωτάθλημα αγωνίζονται οι : Α.Ο.Ν. ΑΣΤΕΡΑΣ, Α.Ο. ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ, Α.Τ.Σ.Ι.Π.-ΠΡΙΝΕ και Α.Σ.Τ.Ι.Π ΠΕΡΑΜΑΤΟΣ στην Δ΄ Εθνική περιφερειακό. Η διοργάνωση γίνεται από την Ε..Π.Ο Ελληνική Ποδοσφαιρική Ομοσπονδία.

Το γυναικείο πρωτάθλημα συμμετέχει στην Α1 στην μεγαλύτερη κατηγορία και η διοργάνωση γίνεται από την Ε.Π.Ο.

Όλα τα άλλα σωματεία συμμετέχουν στην Α και Β κατηγορία Ε.Π.Σ.Ρ. Ένωση Ποδοσφαιρικού Σωματείου Ρεθύμνου.

-**Αγώνες Σκάκι**

-**Στίβος** : Υπάρχουν διασυλλογικά πρωταθλήματα στην Κρήτη και έχουν τις εξής κατηγορίες ανδρών και γυναικών.

Ανδρών : Παμπαίδων, Παιδων, Εφήβων και Ανδρών

Γυναικών : Παγκορασίδων, Κορασίδων, Εφήβων και Γυναικών.

-**Βόλεϋ** : Οι άντρες ήταν και παρέμειναν στην Α2 κατηγορία ενώ οι γυναίκες παίζουν στην Β εθνική. Διοργανωτής είναι : η Ε.Ο.ΠΕ Ελληνική Ομοσπονδία Πετοσφαίρισης. Πρωτάθλημα Κρήτης Κορασίδων, νεανίδων και ανδρών.

-**Μπάσκετ** : Στην Α1 κατηγορία μπάσκετ παίζει οι άνδρες. Η διοργάνωση γίνεται από την Ε.Ο.Κ. ελληνική Ομοσπονδία Καλαθοσφαίρισης. Πρωτάθλημα εφήβων και ανδρών σε επίπεδο Κρήτης.

-**Ενόργανη γυμναστική – Πάλη - Άρση βαρών** :Γίνονται αγώνες βορείου-νοτίου Ελλάδος και η διοργάνωση γίνεται από τις αντίστοιχες ομοσπονδίες.

-**Κολύμβηση** : Η ομάδα του Πόλου των ανδρών παίζουν στην Α2 κατηγορίας.

-**Ιστιοπλοΐα** : Γίνονται ιστιοπλοϊκοί αγώνες.

-**Τένις** : Γίνονται αγώνες τένις.

4.4 ΣΩΜΑΤΕΙΑ ΡΕΘΥΜΝΟΥ :

1. Ένωση ποδοσφαιρικών σωματείων
2. Ένωση σκακιστικών σωματείων Κρήτης
3. ΟΚΑ Αρκάδι : στίβος, άρση βαρών, πάλη Βόλεϋ, μπάσκετ και ενόργανη
4. Ε.Α.Ρ. : στίβος, μπάσκετ
5. Ο.Π.Ε.Ρ. : Βόλεϋ
6. Α.Γ.Ο.Ρ. : μπάσκετ
7. Ναυτικός όμιλος Ρεθύμνου : κολύμβηση
8. Γ.Α.Σ. Ρεθύμνου : κολύμβηση
9. Όμιλος αντισφαίρισης : τένις
10. Ρέθυμνο τένις κλαμπ
11. Ορειβατικός σύλλογος Ρεθύμνου
12. Σκοπευτικός όμιλος Ρεθύμνου
13. Ιστιοπλοϊκός όμιλος Ρεθύμνου
14. Σκακιστικός όμιλος Ρεθύμνου
15. Α.Σ Μαχητικών τεχνών καράτε ζίου ζίτσου
16. Α.Σ. ΤΑΕ-KWON-DO Ρεθύμνου
17. Α.Σ. ΤΑΕ-KWON-DO Απόλλων
18. Α.Σ. Κωφών Κρήτης
19. Α.Μ.Ε.Α Ίκαρος
20. Σκοπευτικός σύλλογος στα Ανώγεια

4.5 ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΝΟΜΑΡΧΗ ΡΕΘΥΜΝΟΥ:

Στο Ρέθυμνο, όπως ήδη θα γνωρίζετε, φιλοξενούνται και οργανώνονται σημαντικές αθλητικές συναντήσεις όπως τα ΒΑΡΔΙΝΟΓΙΑΝΝΕΙΑ, το οποίο συγκαταλέγεται στις κορυφαίες αθλητικές διεθνείς συναντήσεις, τα ΑΡΚΑΔΙΑ πανελλήνιας εμβέλειας. Εκτός όμως από τους ανωτέρω αγώνες λαμβάνουν χώρα στο Νομό και πλήθος άλλες σημαντικές αθλητικές δραστηριότητες (Εργασιακά Πρωταθλήματα, Δρόμοι Θυσίας, Αρσάνειος Δρόμος, κ.ά). Σε πολλές από τις οποίες η Ν.Α. στέκεται αρωγός - χορηγός στα μέτρα πάντα των δυνατοτήτων της αφού πιστεύουμε ότι ο αθλητισμός είναι πολιτισμός και προσανατολίζει τη νεολαία μας.

Το να σκύψουμε σοβαρά πάνω σε θέματα αθλητισμού είναι υποχρέωση μας, το να δημιουργήσουμε πόλους έλξης για τους νέους είναι καθήκον μας ως πολιτεία, ως γονείς. Έχουμε τεράστια ευθύνη απέναντι στα παιδιά τα οποία χειμώνα και καλοκαίρι, φθινόπωρο και άνοιξη προετοιμάζονται και συμμετέχουν στα εθνικά και περιφερειακά πρωταθλήματα, κάτω από συνθήκες οι οποίες δεν τους αρμόζουν. Στο νομό μας το καταγεγραμμένο έλλειμμα στο θέμα των αθλητικών υποδομών ανέρχεται στο ποσό των 14.000.000 €.

Ίσως είναι ώριμες οι συνθήκες να προχωρήσουμε στο σχεδιασμό, σε ορισμένες περιοχές πολυδύναμων αθλητικών κέντρων, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες και το «πάντρεμα» των χαρακτηριστικών αλλά και των επιδόσεων της κάθε περιοχής. Και βέβαια θα πρέπει το κόστος συντήρησης των υφιστάμενων αλλά και των μελλοντικών αθλητικών εγκαταστάσεων να επανεξεταστεί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

5.1 ΜΟΥΣΕΙΑ

Αρχαιολογικό Μουσείο

Το **Αρχαιολογικό Μουσείο** Ρεθύμνης που ιδρύθηκε το 1887 από το φιλεκπαιδευτικό σύλλογο Ρεθύμνης, στεγάζεται σήμερα στο πενταγωνικό οχυρό μπροστά ακριβώς από την κεντρική/ανατολική πύλη της Φορτέτζας, στην οδό Κατεχάκη και Χιμάρας.

Διαθέτει ευρήματα από την Νεολιθική εποχή ως την Τουρκοκρατία. Το κτίριο είναι ένα από τα αμυντικά έργα των Τούρκων που το τοποθέτησαν εκεί με σκοπό την αμυντική κάλυψη της κεντρικής εισόδου του φρουρίου. Στην έκθεση του μουσείου όπου τα αρχαιολογικά ευρήματα είναι τοποθετημένα κατά αρχαιολογική σειρά, περιλαμβάνονται οι παρακάτω συλλογές:

- 1.** Υστερονεολιθικά και πρωτομινωικά ευρήματα, κυρίως αγγεία, εργαλεία και ειδώλια από τα σπήλαια Γερανίου και Μελιδονίου.
- 2.** Αντικείμενα μεσομινωικής εποχής από τους αρχαιολογικούς χώρους Μοναστηρακίου, Αποδούλου και Βρύσινα. Εντυπωσιακά στο σύνολο αυτό είναι το σύνολο των σφραγισμάτων από το Μοναστηράκι καθώς και το ομοίωμα οικίσκου από τον ίδιο χώρο,
- 3.** Ευρήματα υστερομινωικής εποχής κυρίως από το νεκροταφείο των Αρμένων αλλά και από άλλες περιοχές όπως Μασταμπά, Σταυρωμένο, Παγκαλοχώρι, Σίβρυτος. Στα αντικείμενα περιλαμβάνονται χάλκινα εργαλεία και όπλα, ένα εντυπωσιακό οδοντόφρακτο κράνος, πλούσια κεραμική, κοσμήματα και σφραγιδόλιθοι. Επίσης πήλινα ειδώλια ανάμεσα στα οποία η περίφημη θεά με υψωμένα χέρια από το Παγκαλοχώρι. Εντυπωσιακές είναι και οι πήλινες λάρνακες με το φυτικό και γεωμετρικό διάκοσμο που προέρχονται κυρίως από το νεκροταφείο των Αρμένων.

4. Ευρήματα γεωμετρικών - αρχαϊκών χρόνων κυρίως από τους αρχαιολογικούς χώρους Αξού και Ελεύθερνας.
5. Αντικείμενα κλασικής, ελληνιστικής και ρωμαϊκής εποχής κυρίως από τις περιοχές Σταυρωμένου και Αργυρούπολης.

45

Στο σύνολο αυτό ξεχωρίζουν οι ρωμαϊκοί λύχνοι με παραστάσεις, τα χρυσά κοσμήματα από την περιοχή Σταυρωμένου και τα υάλινα αγγεία ελληνιστικής και ρωμαϊκής εποχής.

6. Συλλογή νομισμάτων.
7. Ειδώλια από το Μελιδόνι και την Αξό και άγνωστης προέλευσης αγγεία κλασικής και ελληνιστικής εποχής.
8. Επιγραφές από την περιοχή της Ελεύθερνας και
9. Συλλογή γλυπτών από τις περιοχές Σταυρωμένου, Ελεύθερνας, Αργυρούπολης.

Δημοτική Πινακοθήκη

Η **Δημοτική Πινακοθήκη "Λ.Κανακάκης"- Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης** ιδρύθηκε το 1992. Από την αρχή στεγάστηκε σε ένα ενετικό κτίριο, στην καρδιά της παλιάς ιστορικής πόλης του Ρεθύμνου, κάτω από τη Φορτέτζα και το Αρχαιολογικό Μουσείο.

Στη Μόνιμη Συλλογή της διαθέτει έργα του ζωγράφου Λευτέρη Κανακάκη (λάδια, σχέδια, ακουαρέλες) καλύπτοντας αντιπροσωπευτικά όλη τη διαδρομή της δουλειάς του και 45 έργα άλλων σύγχρονων Ελλήνων καλλιτεχνών καλύπτοντας ένα ευρύ φάσμα της σύγχρονης ελληνικής εικαστικής πραγματικότητας από το 1950 ως σήμερα.

Το 1995 το Ρέθυμνο εντάχθηκε στο Εθνικό Πολιτιστικό Δίκτυο Πόλεων με συνέπεια την ίδρυση του Κέντρου Σύγχρονης Εικαστικής Δημιουργίας που προσανατόλισε τις δραστηριότητες της Πινακοθήκης στη σύγχρονη τέχνη. Το

Κέντρο Σύγχρονης Εικαστικής Δημιουργίας Ρεθύμνης έχει αναπτύξει έντονη δράση στον τομέα των περιοδικών εκθέσεων τοπικού, εθνικού αλλά και διεθνούς ενδιαφέροντος σε συνεργασία με πολλούς φορείς στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Όλες οι διοργανώσεις πλαισιώνονται από παράλληλες εκδηλώσεις (διαλέξεις, εκπαιδευτικά προγράμματα, ομιλίες, σεμινάρια κ.α.). Η εκθεσιακή δραστηριότητα του Κ.Σ.Ε.Δ.-Δημοτική Πινακοθήκη "Λ.Κανακάκης" ολοκληρώνεται με την έκδοση καταλόγων και άλλων εντύπων εκπαιδευτικού ή ενημερωτικού χαρακτήρα. Παράλληλα από το 1995 με ευθύνη του Κ.Σ.Ε.Δ., λειτουργούν εικαστικά εργαστήρια.

46

Έργο του Λευτέρη Κανακάκη από την συλλογή της Πινακοθήκης.

Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο

Το **Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο** Ρεθύμνης ιδρύθηκε το 1973 από την ιστορική και λαογραφική εταιρία Ρεθύμνης με στόχο τη συγκέντρωση και την έρευνα του λαογραφικού υλικού του Ρεθύμνου. Από το 1995 στεγάζεται σε βενετσιάνικη, διατηρητέα αστική κατοικία του 17ου αιώνα στην οδό Βερνάρδου 28-30. Το διώροφο κτίριο με την εσωτερική αυλή εντυπωσιάζει κυρίως με τις αρχιτεκτονικές λεπτομέρειές του. Περιλαμβάνει ιστορικά και λαογραφικά εκθέματα, συλλογή υφαντών και πινάκων. Οι συλλογές του Μουσείου προέρχονται από δωρεές και αγορές και περιλαμβάνουν υφαντά και εργαλεία υφαντικής τέχνης, κεντήματα, δαντέλες, κεραμικά, καλάθια, είδη μεταλλοτεχνίας, νομίσματα, ενδυμασίες, ιστορικά κειμήλια κ.ά. Υπάρχει αίθουσα αφιερωμένη στις παραδοσιακές καλλιέργειες και την προετοιμασία παραγωγής Ρεθυμνιώτικου παραδοσιακού ψωμιού καθώς και αίθουσα με τα παραδοσιακά επαγγέλματα.

47

Η έκθεση των αντικειμένων έχει γίνει κατά ενότητες, με επεξηγηματικά κείμενα (ελληνικά και αγγλικά) φωτογραφίες, σχέδια, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της σύγχρονης μουσειολογίας.

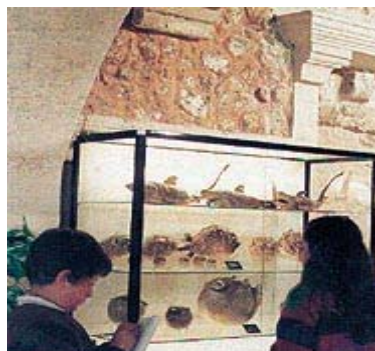
Άλλα Μουσεία Ρεθύμνου

Λαογραφική συλλογή Λυκείου Ελληνίδων: Στεγάζεται σε ιδιόκτητο κτίριο, στην οδό Μεσολογγίου 18. Ιδρύθηκε το 1963 και περιλαμβάνει συλλογή κεντημάτων, υφαντά, ξυλόγλυπτα, τοπικές φορεσιές, κοσμήματα, πήλινα αντικείμενα και σκεύη.

Συλλογή Φραντζεσκάκη: Στη συλλογή Ελένης Φραντζεσκάκη που στεγάζεται σε κτίριο της οδού Χειμάρas, ακριβώς απέναντι από την Πινακοθήκη «Λ.

Κανακάκης», περιλαμβάνονται έργα παραδοσιακής χειροτεχνίας όπως υφαντά, κεντήματα, δαντέλες.

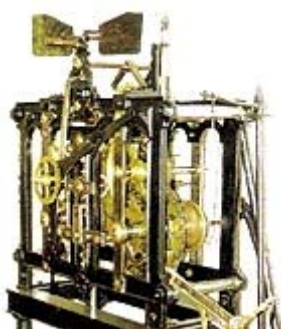
Μουσείο Ενάλιας Ζωής: Βρίσκεται στην παλιά πόλη και στεγάζεται στο παλιό κτήριο του αβαείου που αναπαλαιώθηκε πρόσφατα και φιλοξενεί μια από τις σημαντικότερες συλλογές του Ρεθύμνου. Περιλαμβάνονται μαλάκια, σπόγγοι, ιχθύες και ορισμένα απολιθώματα.

Προθήκη του Μουσείου Ενάλιας Ζωής.

Εκκλησιαστικό Μουσείο: Ιδρύθηκε το 1994 και βρίσκεται στην πλατεία Μητροπόλεως. Περιλαμβάνει εκκλησιαστικά κειμήλια από το 1816 έως σήμερα, ανάμεσα στα οποία εκκλησιαστικά σκεύη, εικόνες, καμπάνες καθώς και το ρολόι του κωδωνοστασίου που βρίσκονταν σε

λειτουργία από το 1894 έως και το 1986.

Εκκλησιαστικό κειμήλιο 48

5.2 ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ

Ο τόπος αυτός δεν έπαψε να κατοικείται ούτε στιγμή. Νεολιθικές εγκαταστάσεις, μινωικοί οικισμοί και ιερά,

κλασσικές και ρωμαϊκές πόλεις συνθέτουν αδιάλειπτα το παζλ του προϊστορικού και αρχαίου κόσμου. Το ανακτορικό συγκρότημα στο Μοναστηράκι Αμαρίου, το Υστερομινωικό νεκροταφείο Αρμένων, η Ελεύθερνα, η Σίβρυτος, η Λάππα, η Αξός, το Σταυρωμένο είναι μόνο λίγα από τα σημεία που έχει φέρει στο φως η αρχαιολογική σκαπάνη.

Στην αυγή του χριστιανισμού οι θαυμάσιες παλαιοχριστιανικές βασιλικές εντυπωσιάζουν με την αρχιτεκτονική και την διακόσμησή τους. Στο Πάνορμο, την Ελεύθερνα, το Βιζάρι, τα Γουλεδιανά και το Θρόνος έχουν αποκαλυφθεί οι μεγαλοπρεπέστερες από ένα σύνολο περίπου 18 εκκλησιών. Στην εποχή του Βυζαντίου η Ρεθεμνιώτικη ύπαιθρος κοσμείται με μοναστήρια και υπέροχες μονόχωρες ή σταυροειδής με τρούλο τοιχογραφημένες εκκλησίες. Η βενετοκρατία που ακολουθεί, έμελλε να σφραγίσει τον αρχιτεκτονικό χαρακτήρα της πόλης και της ενδοχώρας, δίνοντας ταυτόχρονα ανεπανάληπτη ώθηση στην πνευματική παραγωγή του τόπου. Την ακμή της αναγέννησης αυτής διάκοψε η τουρκική κατάκτηση επιβάλλοντας τα δικά της μουσουλμανικά στοιχεία και συμβάλλοντας στην διαμόρφωση της πολυπολιτισμικής όψης του Ρεθύμνου.

Ελεύθερνα

Οι ανασκαφές στην περιοχή της **Ελεύθερνας** ξεκίνησαν πριν 16 χρόνια, το 1985, όταν ο τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης του Πανεπιστημίου Κρήτης αποφάσισε να ερευνήσει και να φέρει στο φως τη γνωστή από τις φιλολογικές μαρτυρίες αρχαία πόλη. Μικρής έκτασης έρευνα είχε πραγματοποιηθεί στην περιοχή και το 1929 από την Βρετανική Αρχαιολογική Σχολή υπό τη διεύθυνση του H. Payne. Τα κατάλοιπα έχουν αποκαλυφθεί στην ευρύτερη περιοχή των δύο σύγχρονων γειτονικών χωριών Ελεύθερνα και Αρχαία Ελεύθερνα που

βρίσκονται στους βόρειους πρόποδες του

49

Ψηλορείτη και σε απόσταση 24 και 29 χιλιομέτρων αντίστοιχα από την πόλη του Ρεθύμνου. Πιο συγκεκριμένα, τα σημαντικότερα ευρήματα έχουν εντοπισθεί σε τρεις θέσεις ενός λόφου «τοποθετημένου» ανάμεσα σε δύο συγκλίνοντες χείμαρρους: στην θέση Ορθή Πέτρα στη δυτική πλευρά του λόφου (ανασκαφικός τομέας III), στη θέση Πυργί στο κέντρο του λόφου (ανασκαφικός τομέας II) και στη θέση Κατσιβέλος στην ανατολική πλευρά του λόφου (ανασκαφικός τομέας I). Σημαντικά είναι επίσης τα ευρήματα που έχουν αποκαλυφθεί στην περιοχή Νησί, κοντά στο σύγχρονο χωριό «Ελεύθερνα» και που περιλαμβάνουν κυρίως υπολείμματα οικισμού της

ελληνιστικής περιόδου. Στη θέση Ορθή Πέτρα η ανασκαφική ομάδα με επικεφαλής τον αρχαιολόγο, καθηγητή κ. Ν. Σταμπολίδη έχει φέρει στο φως νεκρόπολη των γεωμετρικών και αρχαϊκών χρόνων καθώς και ελληνιστικά και ρωμαϊκά κτίρια και δρόμους που

οικοδομήθηκαν πάνω στα προγενέστερα. Στη θέση Πυργί στην κορυφή του λόφου, όπου και τοποθετείται ο κεντρικός οικιστικός πυρήνας της πόλης, ο αρχαιολόγος, καθηγητής κ. Αθ. Καλπαξής έχει αποκαλύψει τμήματα κτιρίων των ρωμαϊκών και παλαιοχριστιανικών χρόνων, ενώ στα ανατολικά του λόφου, στην περιοχή του σημερινού χωριού «Αρχαία Ελεύθερνα» ο αρχαιολόγος καθηγητής κ. Π. Θέμελης έχει ανασκάψει μέρος του οικισμού σε όλες τις χρονολογικές του φάσεις από τα προϊστορικά έως και τα παλαιοχριστιανικά χρόνια.

50

Υστερομινωικό Νεκροταφείο Αρμένων

Σε απόσταση 10 χιλιομέτρων νότια της πόλης του Ρεθύμνου, δίπλα στο ομώνυμο χωριό και μέσα σ ένα θαυμάσιο δάσος από βελανιδιές, έχει αποκαλυφθεί το περίφημο **νεκροταφείο των Αρμένων** που χρονολογείται στην Υστερομινωική περίοδο (13ος / 12ος αι. π.Χ.). Η

συστηματική ανασκαφική έρευνα που ξεκίνησε το 1969 έχει αποκαλύψει άνω των 220 τάφων και συνεχίζεται με στόχο την αποκάλυψη και της σχετικής πόλης. Οι τάφοι είναι θαλαμωτοί, λαξευμένοι στο μαλακό φυσικό βράχο, έχουν προσανατολισμό από ανατολή προς δύση και περιλαμβάνουν μακρόστενο λαξευτό επίσης διάδρομο που οδηγεί στο εσωτερικό τους. Μόνο ένας από τους τάφους που αποκαλυφτήκαν είναι κτιστός θολωτός. Περιείχε εκτός από κεραμική και όπλα, χάνδρες καθώς και ένα περιάπτο με επιγραφή σε γραμμική Α γραφή.

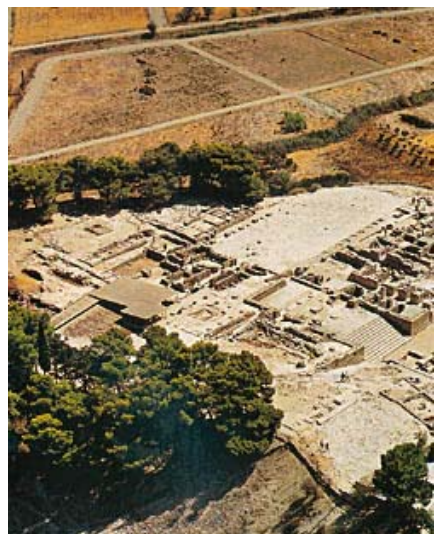
Μοναστηράκι

Στο χωριό **Μοναστηράκι** που βρίσκεται στην κοιλάδα του Αμαρίου και σε απόσταση 38 χιλιομέτρων από το Ρέθυμνο, έχει αποκαλυφθεί κτιριακό συγκρότημα που θα πρέπει να

οικοδομήθηκε γύρω στο 2000 π.Χ και να καταστράφηκε από βίαια καταστροφή,

σεισμό ή πυρκαγιά γύρω στο 1700 π.Χ. Το κτιριακό αυτό συγκρότημα που περιλαμβάνει αποθήκες, χώρους λατρείας και δύο χώρους αρχείου με πληθώρα πήλινων σφραγισμάτων, πιστεύεται ότι έχει ανακτορικό χαρακτήρα. Την ανασκαφική έρευνα ξεκίνησε το Γερμανικό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο κατά τη διάρκεια του Β' Παγκόσμιου Πολέμου και συνεχίζει από το 1980 το Πανεπιστήμιο Κρήτης.

51

Λάπηνα

Στο σημερινό χωριό Αργυρούπολη διενεργούνται τα τελευταία χρόνια σωστικές ανασκαφές από την ΚΕ Εφορεία Κλασικών και Προϊστορικών αρχαιοτήτων. Σε διάσπαρτα σημεία έχουν αποκαλυφθεί τμήματα της **αρχαίας Λάππας** τα οποία χρονολογούνται από τη Γεωμετρική έως και τη Ρωμαϊκή εποχή. Τα περισσότερα ωστόσο ευρήματα χρονολογούνται στα ελληνιστικά και πρώιμα ρωμαϊκά χρόνια, γεγονός που μαρτυρεί εκτενέστερη ακμή της περιοχής στις συγκεκριμένες χρονικές περιόδους. Είναι άλλωστε γνωστό και από τις φιλολογικές μαρτυρίες ότι η Λάππα ήταν μία από τις σημαντικότερες πόλεις της δυτικής Κρήτης που ήκμασε κατά την ρωμαϊκή εποχή. Καταστράφηκε από το Μέτελλο το 68 π.Χ. αλλά μετά το 31π.Χ. ξαναχτίστηκε νέα λαμπρότερη πόλη η οποία μάλιστα διέθετε θέρμες και δικό της νόμισμα. Τα τελευταία χρόνια έχει αποκαλυφθεί εκτεταμένο νεκροταφείο ρωμαϊκών χρόνων στη θέση «Πέντε Παρθένας». Τα πλούσια ευρήματα των ανασκαφών αλλά και εκείνα που είχαν περισυλλεγεί πριν ξεκινήσουν οι συστηματικές ανασκαφές, ανάμεσα στα οποία δύο μαρμάρινα αγάλματα και ένα χάλκινο αγαλματίδιο, εκτίθενται σήμερα στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ρεθύμνου.

Σίβρυτος

Στο σημερινό χωριό Θρόνος, σε απόσταση 33 χιλιομέτρων ΝΑ του Ρεθύμνου, στη θέση Κεφάλα, η αρχαιολογική έρευνα έχει αποκαλύψει υπολείμματα της **αρχαίας πόλης Σιβρύτου**. Ευρήματα των ανασκαφών ανάμεσα στα οποία και νομίσματα της αρχαίας πόλης εκτίθενται στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ρεθύμνου.

52

Αξός

Στην περιοχή του σημερινού χωριού **Αξός**, βρίσκονταν η αρχαία πόλη

Όαξος, μια από τις σημαντικότερες πόλεις της αρχαίας Κρήτης που ήκμασε από την υστερομινωική και γεωμετρική έως τη ρωμαϊκή και τα υστερότερα χρόνια. Η αρχαιολογική σκαπάνη έχει φέρει στο φως πλούσια υπολείμματα της αρχαίας πόλης ανάμεσα στα οποία ο Ναός της Αφροδίτης, το Πρυτανείο, τάφοι και ποικίλα αρχιτεκτονικά κατάλοιπα. Εντυπωσιακό θα πρέπει να ήταν και το τείχος της ακρόπολης τμήματα του οποίου είναι ορατά ακόμα και σήμερα στην κορφή του λόφου. Τις ανασκαφές ξεκίνησε η Ιταλική Αρχαιολογική Σχολή το 1899 φέρνοντας στο φως ποικίλα ευρήματα ανάμεσα στα οποία μινωικά όστρακα, λίθινα αγγεία, επιγραφές, και πολλά ειδώλια που απεικονίζουν γυμνή γυναικεία μορφή που έχει ερμηνευθεί ως Θεά της γονιμότητας. Εντοπίστηκαν επίσης υπολείμματα κτιρίων της κλασικής εποχής πάνω στα οποία οικοδομήθηκαν υστερότερα κτίρια, κυρίως βυζαντινές εκκλησίες. Η πόλη συνέχισε να ακμάζει τόσο στη ρωμαϊκή όσο και στη βυζαντινή εποχή κατά την οποία μάλιστα ήταν έδρα επισκοπής και διέθετε πληθώρα εκκλησιών. Στη θέση Λιβιάδα, ΒΑ του χωριού έχουν έρθει στο φως υπολείμματα αρχαϊκής εγκατάστασης γεγονός που υποδηλώνει την έκταση της αρχαίας Αξού.

Αποδούλου

Κοντά στο σημερινό χωριό **Αποδούλου** που βρίσκεται σε απόσταση 54 χιλ. από το Ρέθυμνο, στη θέση Τούρνες έχουν αποκαλυφθεί τα κατάλοιπα παλαιανακτορικού κέντρου. Τις πρώτες έρευνες πραγματοποίησε ο αρχαιολόγος Σπ. Μαρινάτος το 1934.

Ακολούθησε το γερμανικό αρχαιολογικό ινστιτούτο κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και από το 1985 κ.ε. συστηματικές ανασκαφές διενεργεί το Υπουργείο Πολιτισμού σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο της Νάπολης. Στον αρχαιολογικό χώρο Αποδούλου, που θα πρέπει να ήταν

εξαιρετικής σημασίας κατά την αρχαιότητα μια και ήλεγχε το πέρασμα προς την πεδιάδα της Μεσαράς, έχουν **53** αποκαλυφθεί τρία κτιριακά συγκροτήματα καθώς και θολωτοί τάφοι ένας από τους οποίους διέθετε δρόμο μήκους 7 μ. και στο εσωτερικό του βρέθηκε τρεις σαρκοφάγοι.

Τριποδική χύτρα από το

Αποδούλου

Σταυρωμένο

Στην ευρύτερη περιοχή **Χαμαλευρίου - Παγκαλοχωρίου - Σταυρωμένου** και Σφακακίου εκτείνεται ένας πολύ σημαντικός αρχαιολογικός χώρος. Ήδη από το 1745 ο άγγλος περιηγητής R. Pococke θεώρησε ότι η θέση ταυτίζεται με το Παντομάτριον. Το 1918 ο επιμελητής του Μουσείου Ρεθύμνου Ευστ. Πετρουλάκης κάνει μια πρώτη δοκιμαστική έρευνα στο Παλαιόκαστρο. Το Δεκέμβριο του ίδιου χρόνου ο αρχαιοδίφης Εμμ. Καούνης ανακαλύπτει εξαιρετη μαρμάρινη επιτύμβια στήλη του 5ου αι.π.Χ. με ανάγλυφη παράσταση νεαρού κυνηγού. Στα επόμενα χρόνια αρκετά συχνά ήταν τα τυχαία ευρήματα στην περιοχή.

Από το 1990 έως σήμερα διενεργούνται συστηματικές και σωστικές ανασκαφές από την ΚΕ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών

Αρχαιοτήτων, οι οποίες φέρνουν στο φως εκτεταμένα οικοδομικά συγκροτήματα με οικιστικό και εργαστηριακό χαρακτήρα. Η μεγαλύτερη πυκνότητα των κτιρίων εντοπίζεται στους δύο λόφους Τσικουριανά και Κακαβέλλα,

ακριβώς στα νότια του Σταυρωμένου. Στο πρότυπο κέντρο πληροφόρησης στην περιοχή Σφακάκι ο επισκέπτης αποκτά μια πλήρη εικόνα των ανασκαφών και των ευρημάτων.

54

Επιτύμβια στήλη του 5ου αι.π.Χ. με ανάγλυφη παράσταση νεαρού κυνηγού.

Ιδαίον Άντρον

Στο οροπέδιο της Νίδας, σε υψόμετρο 1538 μ. βρίσκεται η «**Σπηλιάρα της Βοσκοπούλας**», το σπήλαιο όπου κατά τη μυθολογία μεγάλωσε, ή και γεννήθηκε, ο πατέρας των Θεών, ο Δίας. Για την ακρίβεια η Ρέα έκρυψε στο σπήλαιο αυτό το νεογέννητο μωρό της για να το γλιτώσει από τη μανία του Κρόνου να καταβροχθίζει τα παιδιά του, επειδή φοβόταν ότι κάποιο απ' αυτά θα του έπαιρνε την εξουσία. Κρυμμένος στην σπηλιά ο Δίας μεγάλωνε με το γάλα της κατσίκας Αμάλθειας ενώ όταν έκλαιγε οι Κουρήτες κάλυπταν τις φωνές του χτυπώντας δυνατά τις χάλκινες ασπίδες του. Συνδεδεμένο λοιπόν, με το Ιδαίον Άντρον με το μύθο αυτό απέκτησε μεγάλη φήμη κατά την αρχαιότητα και αποτέλεσε

λατρευτικό κέντρο με διαχρονική αξία από τα μινωικά χρόνια έως και τα ύστερα ρωμαϊκά. Η ιερότητα του σπηλαίου αποδείχθηκε από τις ανασκαφικές έρευνες που ξεκίνησαν το 1885 από τον Ιταλό αρχαιολόγο Federico Halbherr και συνεχίστηκαν συστηματικά από το 1983 κ.εξ. από του αρχαιολόγους Γιάννη και Έφη Σακελλαράκη.

55

Χρυσό κόσμημα από το Ιδαίον Άντρον

5.3 ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ-ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ

Ο ιχνηλάτης του κόσμου της πίστης, φθάνοντας στο Ρέθυμνο θα αισθανθεί αμέσως το διάχυτο θρησκευτικό συναίσθημα, εκδηλωμένο μέσα από μια πλούσια εκκλησιαστική τέχνη και αρχιτεκτονική. Σε κάθε γωνιά του νομού, εκατοντάδες διάσπαρτες εκκλησίες και μοναστήρια μαρτυρούν την αιώνια προσήλωση του κόσμου στην πίστη του. Από τις πρώτες στιγμές του Χριστιανισμού, στα παλαιοχριστιανικά χρόνια, οι μεγαλόπρεπες τρίκλιτες «ξυλόστεγες» βασιλικές με τον πλούσιο ψηφιδωτό διάκοσμο, κυριάρχησαν στη Ρεθυμνιώτικη ύπαιθρο. Δεκαοκτώ εκκλησίες αυτού του τύπου, ανάμεσα στις οποίες του Πανόρμου, της Ελεύθερνας, των Γουλεδιανών, της Σίβρυτου και του Βιζαρίου, έχει αποκαλυφθεί η αρχαιολογική έρευνα. Ο αρχιτεκτονικός τύπος που

επικράτησε σε όλη την διάρκεια της βυζαντινής περιόδου ήταν ο σταυροειδής με τρούλο που εντοπίζεται από τον 9^ο μ.Χ. αιώνα έως και την εποχή της βενετοκρατίας. Πάνω από 300 εκκλησίες σταυροειδείς με τρούλο αλλά και μονόχρωμες, τοιχογραφημένες ή μη, συναντώνται διάσπαρτες σ' όλο νομό και αποτελούν ένα πραγματικό στολίδι της ρεθυμνιώτικης υπαίθρου. Παράλληλα, γύρω στα 30 μοναστήρια, ανάμεσα στα οποία το ιστορικό Αρκάδι και η Μονή Πρέβελη, συμπληρώνουν δυναμικά το πάζλ της θρησκευτικής ζωής του Ρεθύμνου μέσα στο χρόνο.

56

5.4 ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΑΚΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ

Αφορμή της σκέψης για πολιτιστικές εκδηλώσεις στο Ρέθυμνο με θέμα την Αναγέννηση, η άνθιση της πόλης στις τέχνες και τα γράμματα στα χρόνια της ενετοκρατίας, η διατήρηση και η αναπαλαίωση στις μέρες μας της παλιάς Βενετσιάνικης πόλης και φυσικά η Φορτέτζα, το κάστρο που θεμελιώθηκε το Σεπτέμβριο το 1573, από τα πλέον καλοδιατηρημένα στην Ελλάδα και αποτελεί τον κύριο χώρο των εκδηλώσεων.

Από το 1987 και κάθε καλοκαίρι, διοργανώνεται από τον Δήμο Ρεθύμνης το φημισμένο **Αναγεννησιακό φεστιβάλ**. Το 1993 εγκαινιάστηκε και κατασκευάστηκε το θέατρο 900 θέσεων και βαπτίζεται με το όνομα του αριστουργήματος του ποιητή Γ. Χορτάτση: **"Ερωφίλη"**

Το 1994 ολοκληρώνεται ο κύκλος των έργων της κρητικής αναγέννησης, ξεκινάει μια προσπάθεια συμπαραγωγών και χρόνο με το χρόνο το φεστιβάλ γίνεται όλο και πιο γνωστό όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και στο εξωτερικό με δεκάδες μουσικά σχήματα απ' όλο τον κόσμο έπαιζαν μουσική από την Αναγέννηση

ως τις μέρες μας και σκηνές της comedia del arte παραστήθηκαν στα σοκάκια του βενετσιάνικου Ρεθύμνου.

Το μεγάλο αναγεννησιακό υπόβαθρο του Ρεθύμνου στην αρχιτεκτονική μα και στα γράμματα το κατέστησε σαν τον φυσικό φορέα μιας σειράς εκδηλώσεων με στόχο την ανάδειξη της Κρητικής και της Ευρωπαϊκής Αναγέννησης γενικότερα. Στα χρόνια της πορείας του Φεστιβάλ παρουσιάστηκαν όλα τα έργα του κρητικού θεάτρου και μια πλειάδα έργων του Σαίξπηρ του Μολιέρου του Γκολντόνι κ.ά. Κι ακόμη χορός εκθέσεις ζωγραφικής διαλέξεις και κινηματογράφος συμπληρώνουν το πλαίσιο της δράσης του φεστιβάλ.

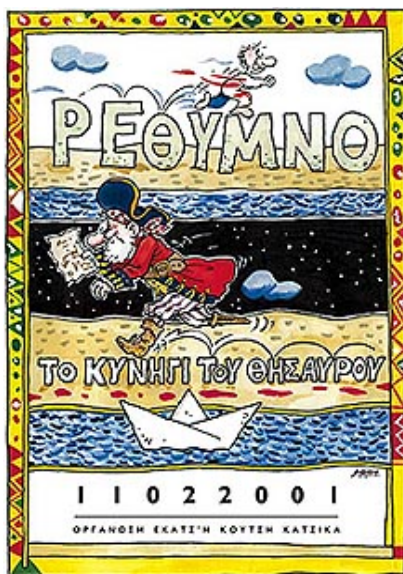

Οι περισσότερες εκδηλώσεις πραγματοποιούνται στο Θέατρο "Ερωφίλη" πάνω στο φρούριο.

57

Το κυνήγι του Θησαυρού

Η μαζικότερη εκδήλωση από πλευράς συμμετοχής στο Ρέθυμνο είναι "το κυνήγι του θησαυρού". Το αγαπημένο παιχνίδι ρεθεμνιωτών κάθε ηλικίας διεξάγεται δύο εβδομάδες πριν το καρναβάλι και στην πραγματικότητα αποτελεί ένα μαραθώνιο όπου δοκιμάζονται το μυαλό το σώμα και τα νεύρα. Αν και λόγω του βαθμού δυσκολίας, που έχει φτάσει σε απίστευτα επίπεδα, είναι σχεδόν αδύνατο σε κάποιο μη μυημένο ή ντόπιο να πάρει ουσιαστικά μέρος, εν τούτοις είναι πραγματική εμπειρία να παρακολουθήσει μια ομάδα σε δράση.

Το **Κυνήγι του Θησαυρού** στο Ρέθυμνο βοήθησε τους νέους της πόλης

μας να μάθουν σε βάθος την ιστορία της, να ακουμπήσουν τα μνημεία της να ανιχνεύσουν κάθε λεπτομέρεια στο χρόνο. Μια παράμετρος του παιχνιδιού ωστόσο που αξίζει να σημειωθεί είναι η διαχείριση του από τους ίδιους τους παίχτες.

Σημαντικό είναι επίσης το "παιδικό κυνήγι του θησαυρού" που διεξάγεται μια εβδομάδα πριν το μεγάλο. Τέλος κάθε καλοκαίρι την "Παγκόσμια Ημέρα Τουρισμού" ο Σύλλογος Ξενοδόχων Ρεθύμνης σε συνεργασία με τον Δήμο Ρεθύμνης οργανώνουν κυνήγι θησαυρού για τους επισκέπτες μας με έπαθλα πακέτα διακοπών στην πόλη μας.

58

Το Ρεθυμνιώτικο Καρναβάλι

Σήμερα το **Καρναβάλι του Ρεθύμνου** είναι το μεγαλύτερο στην Κρήτη και από τα μεγαλύτερα στην Ελλάδα. Να σημειωθεί ότι εκτός της μεγάλης παρέλασης πολλές ακόμα εκδηλώσεις πλαισιώνουν την αποκριά στο Ρέθυμνο. Το **γλέντι της Τσικνοπέμπτης** στον Πλάτανο και στην Μικρή Παναγία, με ζωντανή μουσική για όλα τα γούστα, μεζέδες και

κρασί, είναι κάτι που το περιμένουν όλοι αφού είναι συνυφασμένο τα τελευταία χρόνια με το μεγαλύτερο υπαίθριο πάρτι που έχει ζήσει η πόλη.

Ο **χορός των Ομάδων** του Καρναβαλιού, την προηγούμενη Κυριακή της παρέλασης, δεν είναι απλώς μια εκδήλωση μεταμφιεσμένων. Είναι μια ολόκληρη τελετουργία στην οποία οι Ομάδες παρουσιάζουν θεατρικά σκέτς, τα οποία σκηνοθετούν τα μέλη τους και σχετίζονται με το θέμα που θα παρουσιάσουν στην

Παρέλαση. Και φυσικά, ο χορός τα φαγητό και το γλέντι

κρατούν μέχρι πρωίας.

Μια πρώτη γεύση από Ρεθυμνιώτικο Καρναβάλι παίρνουν όλοι από τη **νυχτερινή παρέλαση** την Παρασκευή δυο μέρες πριν την αποκριά.

Πάνω από 4.000 μασκαράδες που εργάζονται πυρετωδώς τους τελευταίους μήνες παρουσιάζουν στην μεγάλη Καρναβαλική παρέλαση στις τις στολές και τα άρματα τους...

Και Καθαρά Δευτέρα σε γραφικά Ρεθυμνιώτικα χωριά.

Η αναβίωση μοναδικών εθίμων σε γραφικά Ρεθυμνιώτικα χωριά προκαλεί και προσκαλεί όλους να ζήσουν μια αξέχαστη Καθαρά Δευτέρα.

Ο Μέρωνας στους πρόποδες του Ψηλορείτη και το Μελιδόνι υποδέχονται εκατοντάδες λάτρεις της παράδοσης που μέχρι σήμερα θέλει **αποκριάτικα παιχνίδια, δρώμενα και σάτιρα** να ξυπνούν μνήμες άλλων εποχών.

59

Έθιμα όπως το κλέψιμο της νύφης, ο "Καντής", το μουτζούρωμα σε συνδυασμό με το καλό κρασί και τους ήχους της λύρας αποτελούν την πιο επιτυχημένη συνταγή για μια μοναδική εμπειρία.

Γιορτή Κρητικού Κρασιού

Μέσα στη δροσερή καρδιά του Ρεθύμνου και κάθε καλοκαίρι, διοργανώνεται από την Περιηγητική Λέσχη Ρεθύμνου η **Γιορτή Κρητικού Κρασιού**. Με πλούσιο ψυχαγωγικό πρόγραμμα, από κρητικά και λαϊκά συγκροτήματα κάθε βράδυ, προσφέρεται στους χιλιάδες επισκέπτες της γιορτής μια εικόνα φολκλόρ

ελληνικής διασκέδασης. Η κατανάλωση κρασιού φτάνει σε υψηλά επίπεδα πράγμα απολύτως φυσικό αφού το κρασί προσφέρεται δωρεάν. Ο επισκέπτης θα βρει κρασιά όλων των μεγάλων παραγωγών της Κρήτης και είναι μια ευκαιρία να δοκιμάσει κανείς σχεδόν όλες τις γεύσεις και αποχρώσεις των

φημισμένων Κρητικών κρασιών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

6.1 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ:

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΠΕΡΙΟΧΩΝ:

ΡΕΘΥΜΝΟ-ΠΕΡΙΒΟΛΙΑ-ΜΙΣΙΡΙΑ-ΠΛΑΤΑΝΙΕΣ-ΑΔΕΛΕ-ΠΗΓΗ-ΣΚΑΛΕΤΑ

A/A	ΚΑΤ.	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ	ΚΛΙΝΕΣ	ΜΟΝ	ΚΛΙΝΕΣ	% ΜΟΝΑΔΕΣ	% ΚΛΙΝΕΣ
1	L&A	Rethymnon Palace	318				
2		Creta Royal	224				
3		Creta Star	591				
4		Rithymna Beach	1064				
5		Minos	324				
6		Minos Mare	235				
7		Pearl Beach	360				
8		Porto Rethymno	371				
9		Rethymno Mare	322				
10		Theartemis Palace	324				
		ΣΥΝΟΛΟ	4133	22	6235	45%	66%
1	B	Atrium	247				
2		Bio	388				
3		Eva Bay	204				
4		Galeana Mare	121				
5		Ideon	189				
6		Ibiscos	303				
7		Kriti Beach	156				
8		Maravel Land	139				
9		Maravel Sky	204				
10		Mardinik	38				
11		Nefeli	210				
12		Rethymno Village	209				
		ΣΥΝΟΛΟ	2408	60	7453	20%	32%
1	C	Apollon	144				
2		Ariadne	102				
3		Astali	63				
4		Flisvos	129				
5		Galeana	123				
6		Ilios	163				
7		Lefkoniko Bay	102				

8		Petradi	92				
9		Steris	71				
10		Zantina	41				

2006		Reth. Palace	Creta Royal	Creta Star	Rithima Beach	Minos	Minos Mare	Pearl Beach	Porto Reth.	Reth. Mare	Thearte mis Palace
	ΑΠΡΙΛΙΟΣ	1841	1137	0	12196	2001	138	3321	3753	3554	8597
	ΜΑΪΟΣ	9428	6249	11084	25030	6757	2970	6217	9734	8843	10597
	ΙΟΥΝΙΟΣ	12483	6115	17729	32337	8521	5468	7911	11226	6853	10378
	ΙΟΥΛΙΟΣ	13521	7786	22800	40736	10774	8157	10643	12048	12134	12759
	ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	14365	8173	24587	41983	10978	8800	11238	12756	13531	15225
	ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	17195	7189	20027	32176	9332	6874	9511	11081	10734	12698
	ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	6403	5364	16518	25813	3262	4409	3352	7900	7619	8573
	ΣΥΝΟΛΟ	76238	42013	11278	210271	61825	35816	62193	58498	51289	70027
		ΣΥΝΟΛΟ		1030	90	5742	11%		18%		
		TOTAL		7571	172	19430	19%		39%		

ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟ 2006

A

B

Atrium	Bio	Eva Bay	Galeana Mare	Ideon	Ibiscos	Kriti Beach	Maravel Land	Maravel Sky	Mardinik	Nefeli	Reth. Village
721	4957	0	21	1422	2126	613	0	0	0	49	28
6182	9058	4592	1270	4579	8915	4111	1799	1978	46	5485	2462
6794	9925	5211	2423	5161	11999	4180	3991	4802	352	6247	4925
7663	12643	6026	3514	5925	12910	5417	4305	6797	577	7107	7418
8142	12072	6804	3621	6212	11649	5700	4301	6306	1210	7164	7937
7569	10077	6196	2624	5266	10658	5149	4162	6023	926	6500	6413
5597	8453	4035	1719	3597	2809	2977	1415	2156	232	4624	2153
ΣΥΝΟΛΟ											
42869	67196	32984	16192	32162	81058	28147	19973	28062	3343	37186	31338

C

Apollon	Ariadni	Astali	Flisvos	Galeana	Ilios	Lefkoniko Bay	Petradi Beach	Steris Beach	Zantina Beach
0	0	0	95	95	1238	1389	647	505	0
1048	30	781	2148	2141	4078	2588	845	556	38
1946	2697	1022	3160	2989	4348	2561	2198	765	270
4401	3120	1081	3912	-	4777	3210	3856	1655	1351
4182	3363	1571	3764	3683	4599	3112	2586	1839	1273
2687	2435	1588	3556	2711	4215	2467	2410	1360	712

3107	490	309	309	1123	1567	1987	1687	941	32
ΣΥΝΟΛΟ									
18361	12136	6362	15944	12742	24820	17314	14229	7021	3678

62

6.2 ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΡΕΘΥΜΝΟΥ

ΕΤΟΣ	& ΜΗΝΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ L&A	% ΜΕΤΑΒΟΛΗ	
2006	ΑΠΡΙΛΙΟΣ	34638	30,557%	-22,619%
	ΜΑΪΟΣ	94909	-4,162%	1,006%
	ΙΟΥΝΙΟΣ	119021	3,437%	7,636%
	ΙΟΥΛΙΟΣ	151358	4,352%	19,776%
	ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	161636	-0,727%	9,765%
	ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	136817	3,686%	11,280%
	ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	89313	1,721%	3,358%
	ΣΥΝΟΛΟ	787692	2,53%	7,57%

ΕΤΟΣ	& ΜΗΝΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ B	% ΜΕΤΑΒΟΛΗ	
2006	ΑΠΡΙΛΙΟΣ	9937	52,572%	-22,729%
	ΜΑΪΟΣ	50457	-15,958%	3,476%
	ΙΟΥΝΙΟΣ	66010	3,959%	3,368%
	ΙΟΥΛΙΟΣ	80302	5,531%	17,342%
	ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	81118	3,100%	2,532%
	ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	71563	7,333%	5,949%
	ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	39767	-3,633%	-0,833%
	ΣΥΝΟΛΟ	399154	1,63%	4,85%

ΕΤΟΣ & ΜΗΝΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ C	% ΜΕΤΑΒΟΛΗ		
2006	ΑΠΡΙΛΙΟΣ	3969	63,603%	106,182%
	ΜΑΪΟΣ	15151	-0,656%	7,844%
	ΙΟΥΝΙΟΣ	21956	8,580%	12,699%
	ΙΟΥΛΙΣ	27453	7,970%	24,6735
	ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	29972	11,844%	27,367%
	ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	24141	10,947%	11,506%
	ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	11552	3,494%	-1,400%
	ΣΥΝΟΛΟ	134194	3,89%	12,22%

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

7.1 ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΤΟΥ ΡΕΘΥΜΝΟΥ:

Αφετηρία από την Πόρτα Guora ή Μεγάλη Πόρτα

Ο περίπατός μας ξεκινά από την αρχή της οδού Αντιστάσεως όπου βρίσκεται η **Πόρτα Guora ή Μεγάλη Πόρτα**. Αποτελεί το μοναδικό απομεινάρι της αρχικής οχύρωσης του Ρεθύμνου. Προχωρώντας στον ίδιο δρόμο που αλλιώς ονομάζεται Μικρή Αγορά συναντούμε στα αριστερά μας τον Άγιο Φραγκίσκο και ακριβώς δίπλα το Τούρκικο Δημοτικό Σχολείο. Αξίζει εδώ να παρατηρήσουμε το θύρωμα το εξωτερικό μέρος του οποίου ήταν βενετσιάνικο και στη συνέχεια οι τούρκοι το μίκρυναν χτίζοντας ένα άλλο στο εσωτερικό του διακοσμημένο με παράσταση κληματαριάς. Δίπλα στις παραστάδες υπάρχουν ζεύγη ανάγλυφων που απεικονίζουν στον κάτω μέρος λιοντάρια και στο πάνω σύμβολα Οθωμανικής αυτοκρατορίας.

Η είσοδος του σχολείου που ιδρύθηκε το 1976 βρίσκεται στην οδό Παπαμιχελάκη. Προχωρώντας στην οδό Αντιστάσεως στο δεξί μας χέρι θα συναντήσουμε την οδό Σουλίου στην οποία αξίζει να παρακάμψουμε μια και αποτελεί έναν από τους πιο γραφικούς δρομίσκους γεμάτο μαγαζιά και είδη λαϊκής τέχνης. Βγαίνουμε στην οδό Παλαιολόγου και στο δεξί μας χέρι, ακριβώς στη συμβολή της Παλαιολόγου με την Αρκαδίου βρίσκεται η Loggia που σήμερα στεγάζει το πωλητήριο γνήσιων αντιγράφων αρχαιοτήτων του Υπουργείου Πολιτισμού. Διασχίζουμε την οδό Παλαιολόγου προς τα δυτικά και φθάνουμε στην περίφημη πλατεία του Πλατάνου (πλατεία Πετυχάκη) την οποία κοσμεί η βενετσιάνικη **κρήνη Rimondi**. Αφού θαυμάσουμε την κρήνη και περπατήσουμε στην πλατεία με τα παραδοσιακά καφενεία, τις ταβέρνες και τα καταστήματα στρίβουμε προς την οδό Βερνάρδου για να συναντήσουμε αμέσως το τζαμί **Νερατζές** με τον πανύψηλο μιναρέ. Το τζαμί αυτό που εντυπωσιάζει ο τρούλος τους στα χρόνια των βενετών αποτελούσε την εκκλησία της **Santa Maria** και το μοναστήρι των Αυγουστινιανών Μοναχών που στεκόταν στο κέντρο της βενετσιάνικης πλατείας. Εντυπωσιάζει το θύρωμά του με τα κορινθιακά κιονόκρανα και το φουρούσι στο κλειδί του τόξου.

Η εκκλησία της **Santa Maria** μετατράπηκε σε τζαμί το 1657 και το 1890 προστέθηκε ο ψηλότερος μιναρές της πόλης με δύο εξώστες. **65**
Λίγο πιο πάνω στο 30 της οδού Βερνάρδου μπορούμε να επισκεφθούμε το **Λαογραφικό Μουσείο Ρεθύμνου** και λίγο παραπάνω να σταματήσουμε σε ένα από τα πιο ξεχωριστά θυρώματα του Ρεθύμνου όπου διαβάζουμε την επιγραφή «**VIRTUTE FULCIDA DOMUS. MDCIXKAL. JUNII** (Με την αρετή αστράφτει το σπίτι, πρώτες μέρες του Ιούνη του 1609). Βγαίνοντας από την οδό Βερνάρδου βρισκόμαστε στην οδό Νικηφόρου Φωκά και στην πλατεία της **Κυρίας των Αγγέλων**. Η εκκλησία της Μικρής Παναγίας, όπως την αποκαλούν οι ρεθυμνιώτες, οικοδομήθηκε στα χρόνια της Βενετοκρατίας και ήταν αφιερωμένη στην Αγία Μαρία Μαγδαληνή του Τάγματος των Δομηνικανών. Πρόκειται για τρίκλιτη εκκλησία που στα χρόνια της τουρκοκρατίας μετατράπηκε σε τζαμί και το 1680 προστέθηκε μιναρές που σύντομα κατέρρευσε. Παρακάμπτουμε από την πλατεία της Κυρίας των Αγγέλων στην οδό Αραμπατζόγλου όπου μπορούμε να θαυμάσουμε τις προσόψεις των κατοίκων με τα υπέροχα θυρώματα και τα ξύλινα κιόσκια που εδώ είναι τα περισσότερα που σώζονται σ' όλη την πόλη. Βγαίνουμε από την οδό Αραμπατζόγλου στην οδό Μεσολογγίου και στρίβουμε αριστερά στην οδό Ροδαμάνθους στον αριθμό 25 βρίσκεται η είσοδος στο τούρκικο χαμάμ που σήμερα είναι ιδιωτικό κτίριο και ως εκ τούτου μη επισκέψιμο. Το χαμάμ χτίστηκε το 1670 και αποτελείται από δύο χώρους στεγασμένους με ημικυκλικούς θόλους. Στη δυτική συμβολή της οδού Ροδαμάνθους με την Νικηφόρου Φωκά στρίβουμε δεξιά και προχωρούμε επί της Φωκά, στρίβουμε στο πρώτο στενό που συναντάμε στα αριστερά μας, στην οδό **Κλειδή** και για να θαυμάσουμε το περίφημο θύρωμα με την ανάγλυφη διακόσμηση στο νούμερο 13. Προχωράμε ως το τέλος της οδού Κλειδή και στρίβουμε αριστερά στην οδό Ρενιέρη.

Αξίζει να παρατηρήσουμε τα θαυμάσια βενετσιάνικα θυρώματα και τα σαχισιά ώσπου να φθάσουμε στην οδό Πάνου Κορωναίου. Αξιοπρόσεχτο είναι το θύρωμα στο 12 της οδού Κορωναίου με την πλούσια ανάγλυφη φυτική διακόσμηση. Προχωρώντας προς τα δυτικά στην οδό Κορωναίου στη διασταύρωσή της με την οδό Σμύρνης υπάρχουν πέντε κρήνες, δύο επί της οδού Κορωναίου και τρεις κάτω από την καμάρα. Αν συνεχίσουμε ως το τέρμα της Κορωναίου θα φθάσουμε στην πλατεία Ηρώων Πολυτεχνείου όπου δεσπόζει το νεοκλασικό Νομαρχιακό Μέγαρο. Γυρίζουμε πίσω στην οδό Κορωναίου και κατευθυνόμαστε προς την ανατολική πλευρά της. Στην οδό **Μαβίλη** στρίβουμε δεξιά και προχωρούμε θαυμάζοντας τα νοικοκυρεμένα σπίτια με τα λουλούδια και τις εσωτερικές αυλές. Στρίβουμε αριστερά στην οδό Πηγά, διασχίζουμε την οδό Πατελάρου και

φθάνουμε στην οδό Νικηφόρου Φωκά, το περίφημο **Μακρύ Στενό** της παλιάς πόλης του Ρεθύμνου.

66

Σ 'αυτό ακριβώς το σημείο που βρεθήκαμε, στη συμβολή Φωκά με την Παπαμιχελάκη αξίζει να παρατηρήσουμε το πέτρινο εντοιχισμένο εικονοστάσι. Διασχίζοντας την οδό Νικηφόρου Φωκά προς τα νότια, στρίβουμε αριστερά στην οδό Μπουνιαλή, τα παλιά πεταλάδικα, την περιοχή δηλαδή όπου ήταν συγκεντρωμένες οι βιοτεχνίες κατασκευής σαμαριών. Προχωρώντας ανατολικά θα φθάσουμε στην οδό Εθνικής Αντιστάσεως και αν κοιτάξουμε δεξιά θα δούμε την Μεγάλη Πόρτα, την Πόρτα Guora, το σημείο δηλαδή απ 'όπου ξεκινήσαμε.

Αφετηρία από την οδό Εθνάρχου Μακαρίου

Αφετηρία μας σ' αυτόν τον περίπατο είναι η **οδός Εθνάρχου Μακαρίου** στους αριθμούς 5,7,9 της οποίας θα δούμε τμήματα τω θολωτών κτιρίων που αποτελούσαν του στρατώνες του προμαχώνα της Αγίας Βαρβάρας της πρώτης οχύρωσης της πόλης του Ρεθύμνου.

Προχωρούμε προς τα κάτω και φθάνουμε στην πλατεία Ηρώων με το άγαλμα του Αγνώστου Στρατιώτου στο κέντρο της. Από εδώ μπαίνουμε στην οδό Αρκαδίου, έναν από τους βασικούς εμπορικούς δρόμους του Ρεθύμνου.

Στη συμβολή Αρκαδίου και Βίκτωρος Ουγκώ συναντούμε το τζαμί **Καρά Μούσα Πασά**. Προχωρούμε στην οδό Αρκαδίου και στεκόμαστε στον αριθμό 48 για να θαυμάσουμε το εντυπωσιακό θύρωμα βενετσιάνικου μεγάρου. Συνεχίζουμε και φθάνουμε στον αριθμό 154 όπου βρίσκεται η πιο εντυπωσιακή βενετσιάνικη κατοικία της πόλης με τη μεγαλοπρεπή πρόσοψη και το χαρακτηριστικό θύρωμα. Αν παρακάμψουμε στην οδό Τσουδερών στον αριθμό 12 θα έχουμε την ευκαιρία να θαυμάσουμε άλλο ένα θύρωμα κατοικίας με δωρικούς κίονες και πλούσια φυτική διακόσμηση τόσο στο τόξο όσο και στα σφαιρικά τρίγωνα. Στη συμβολή της οδού Τσουδερών με την οδό Τσαγρή στρίβουμε δεξιά, περνάμε κάτω από το θολωτό πέραςμα και ξαναστρίβουμε δεξιά για να βρεθούμε πάλι στην οδό Αρκαδίου. Στο σημείο αυτό, στη συμβολή των οδών Αρκαδίου και Χατζηγηρηγοράκη αξίζει να θαυμάσουμε το νεοκλασικό τριώροφο μέγαρο. Προχωρούμε στην οδό Αρκαδίου για να συναντήσουμε παρακάτω, στη γωνία με την οδό Παλαιολόγου την περίφημη βενετσιάνικη **Loggia** του Ρεθύμνου. Στρίβουμε δεξιά στην οδό Πετυχάκη και βρισκόμαστε στο πέρας της παραλιακής λεωφόρου Ε. Βενιζέλου.

Από εδώ προχωρούμε ακόμα δυτικότερα, μέσα στο πλακόστρωτο, για να βρεθούμε μπροστά στο βενετσιάνικο λιμανάκι όπου η κατασκευή του είχε ξεκινήσει από το 1300 μ.Χ. αλλά διαρκώς υπήρχαν προβλήματα

λόγω της προσάμμωσής του. Το τείχος που το περικλείει είναι βενετσιάνικο με τούρκικες και μεταγενέστερες προσθήκες όπως ο φάρος.

67

7.2 ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΡΕΘΥΜΝΟΥ ΜΕ ΑΦΕΤΗΡΙΑ ΤΟ ΡΕΘΥΜΝΟ

Ρέθυμνο -Νέα Εθνική Οδός - Πάνορμο -Μπαλί

Από το κέντρο της πόλης αναζητούμε μία έξοδο προς την εθνική οδό (είτε από τον κόμβο Ατσιποπούλου στα δυτικά της πόλης είτε από τα Μισίρια 3 χιλ. ανατολικά αυτής) και κατευθυνόμαστε προς τα ανατολικά προς Ηράκλειο. Στο 9ο χιλ. της νέας εθνικής οδού Ρεθύμνου - Ηρακλείου, κατά μήκος της παραλίας της περιοχής Αδελιανός Κάμπος αναπτύσσονται οι περισσότερες ξενοδοχειακές μονάδες της περιοχής. Στο 21 χιλ. φθάνουμε στον κόμβο του Πανόρμου και αν στρίψουμε δεξιά μπαίνουμε στο παραθαλάσσιο χωριό με τα απομεινάρια της θαυμάσιας ξυλόστεγης παλαιοχριστιανικής βασιλικής της Αγίας Σοφίας και τον ωραίο ορμίσκο για κολύμπι.

Πάνορμο

Το **Πάνορμο** αποτελούσε κατά την αρχαιότητα το επίνειο της αρχαίας Ελεύθερας. Βγαίνοντας στην νέα εθνική οδό και συνεχίζοντας ανατολικότερα στο 34ο χιλ. φθάνουμε στον παραθαλάσσιο οικισμό **Μπαλί** με τις θαυμάσιες πεντακάθαρές παραλίες και την προηγμένη τουριστική υποδομή.

68

Στην ίδια περιοχή, 1 χιλ. πριν τον κόμβο για Μπαλί μπορούμε να στρίψουμε δεξιά και να επισκεφθούμε την θαυμάσια αναστηλωμένη [Μονή Ατάλης](#).

Μονή Ατάλης

Ρέθυμνο - Πλατανιάς - Άδελε - Αμνάτος - Αρκάδι - Ελεύθερνα - Αρχαία Ελεύθερνα - Μαργαρίτες - Χάνι Αλεξάνδρου - Ρέθυμνο

Στο 5ο χιλ. της παλαιάς εθνικής οδού Ρεθύμνου - Ηρακλείου βρίσκεται το χωριό **Πλατανιάς** όπου στρίβουμε στη διακλάδωση προς Αρκάδι. Στο 8ο χιλ. φθάνουμε στο χωριό Άδελε, την πατρίδα του ήρωα του Αρκαδικού ολοκαυτώματος Κωστή Γιαμπουδάκη, που σήμερα αποτελεί το διοικητικό κέντρο του Δήμου Αρκαδίου. 1χιλ. μετά βρίσκεται το χωριό Πηγή έξω από το οποίο υπάρχει διακλάδωση προς τα δεξιά που οδηγεί στο χωριό [Άγιος Δημήτριος](#) όπου και η ομώνυμη βυζαντινή εκκλησία.

Άγιος Δημήτριος

Μετά τη μικρή αυτή παράκαμψη συνεχίζοντας το δρόμο προς Αρκάδι στο 18ο χιλ. φθάνουμε στο χωριό Αμνάτος, τη γενέτειρα της ηρωίδας του Αρκαδίου Χαρίκλειας Δασκαλάκη, με τη θαυμάσια θέα, τα βενετσιάνικα σπίτια και το ξεχωριστό [θύρωμα](#) με το επίγραμμα. Ακριβώς έξω από το χωριό **Αμνάτος** βρίσκεται η παράκαμψη προς τον οικισμό Καψαλιανά τον οποίο αξίζει να επισκεφθούμε. Πρόκειται για πρόσφατα αναστηλωμένο στο σύνολό του παραδοσιακό οικισμό όπου βρισκόταν και ο ελαιόμυλος της Μονής Αρκαδίου.

**Το Μουσείο της Ελιάς
στα Καψαλιανά**

Σύντομα πρόκειται να εγκαινιαστεί στο χώρο το Μουσείο της Ελιάς. Επιστρέφοντας στο δρόμο προς **Αρκάδι** στο 22ο χιλ της διαδρομής μας φθάνουμε στο ιστορικό μοναστήρι. Στη συνέχεια παίρνουμε το δρόμο προς Ελεύθερνα όπου φθάνουμε μετά από 7χιλ. και αμέσως μετά στην **Αρχαία Ελεύθερνα**.

Αρχαία Ελεύθερνα

Μετά την **Αρχαία Ελεύθερνα** στα 6χιλ. βρίσκεται το χωριό Μαργαρίτες όπου ανθίζει η παραδοσιακή τέχνη της αγγειοπλαστικής. Στο ίδιο χωριό εκτός από την πανοραμική θέα αξίζει να θαυμάσουμε τα βενετσιάνικα σπίτια με τα ωραία θυρώματα, και τις βυζαντινές εκκλησίες του Αγίου Ιωάννη του θεολόγου (14ος αι. με τοιχογραφίες), του Αγίου Γεωργίου (14ος αι.) καθώς και την προτομή του πρωταγωνιστή του αρκαδικού δράματος, ηγούμενου Γαβριήλ Μαρινάκη που καταγόταν από εδώ. Από το χωριό Μαργαρίτες μπορούμε να επιστρέψουμε στο Ρέθυμνο μέσω του χωριού Αλεξάνδρου Χάνι.

Ρέθυμνο - Αγία Ειρήνη - Ρουσσοσπίτι - Χρωμοναστήρι - Μύλοι - Ρέθυμνο

Φεύγοντας από το κέντρο της πόλης του Ρεθύμνου προς τα ανατολικά συναντούμε στα δεξιά τη οδό Θεοτοκοπούλου την οποία ακολουθούμε. Ανηφορίζοντας στον αμαξιτό δρόμο μετά από 7 χιλ., αφού περάσουμε την παράκαμψη για τον οικισμό Μικρά Ανώγεια, φθάνουμε στην πρόσφατα αναστηλωμένη **Μονή Αγίας Ειρήνης**, ακριβώς νότια του σύγχρονου ομώνυμου οικισμού.

Ακολουθώντας τον ίδιο δρόμο μετά από 2 χιλ. φθάνουμε στο χωριό Ρουσοσπίτι με τα βενετσιάνικα σπίτια και την περίφημη [κρήνη](#).

Μονή Αγίας Ειρήνης

Από εδώ συνεχίζουμε για το χωριό **Χρωμοναστήρι** στην περιοχή του οποίου μπορούμε να επισκεφθούμε τις εκκλησίες της Παναγίας Κεράς και του [Αγίου Ευτυχίου](#) καθώς και τη βενετσιάνικη [βίλα Clodio](#).

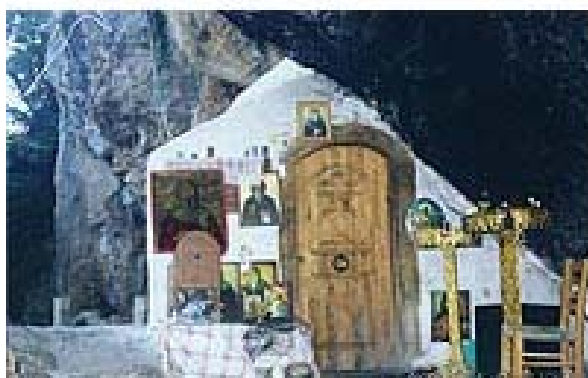
Η Παναγία η κερά έξω από το Χρωμοναστήρι

Φεύγοντας από το χωριό **Χρωμοναστήρι**, σε απόσταση 1,5 χιλ. προς τα νότια φθάνουμε στο εγκαταλελειμμένο χωριό Μύλοι το οποίο για να επισκεφθούμε θα πρέπει να ακολουθήσουμε το 72 μονοπάτι και να κατέβουμε στο ομώνυμο φαράγγι μέσα στο οποίο είναι χτισμένο.

Το όνομα του χωριού οφείλεται στους πολλούς νερόμυλους που διέθετε και αν το επισκεφθούμε σίγουρα θα μας αποζημιώσει η πλούσια βλάστηση και η γραφικότητά του. Επιστρέφουμε στον αμαξιτό δρόμο και συνεχίζουμε την επιστροφή μας προς το Ρέθυμνο. Λίγο μετά τους Μύλους συναντούμε στα αριστερά μας την εκκλησία [Παναγία Χαλεβή](#) και τα ερείπια του ομώνυμου μοναστηριού. Ακολουθώντας τον ίδιο δρόμο θα βρεθούμε στην περιοχή Μισίρια και από εκεί μετά από 3χιλ. ξανά στο κέντρο της πόλης του Ρεθύμνου.

Ρέθυμνο - Παλαιά Εθνική Οδός - Πρασές -Ποταμοί -Πατσός - Απόστολοι - Σύβριτος - Μονή Ασωμάτων- Μοναστηράκι - Μέρωνας -Γερακάρι - Σπήλι - Ρέθυμνο

Από το κέντρο του Ρεθύμνου, στο 3ο χιλ. της παλαιάς εθνικής οδού Ρεθύμνου-Ηρακλείου φθάνουμε στην περιοχή Μισίρια και από εκεί ακολουθούμε τη διασταύρωση προς Αμάρι. Στο 12ο χιλ. συναντούμε το χωριό Πρασές και μετά από 10 χιλ. το χωριό Ποταμοί όπου βρίσκονται σε εξέλιξη τα έργα μεγάλου φράγματος. Από τους Ποταμούς μπορούμε να βγούμε λίγο από την πορεία μας και να ακολουθήσουμε την παράκαμψη προς Βολιώνιες.

**Σπήλαιο
Αγίου Αντωνίου
ή Κραναίο άντρο**

Συνεχίζοντας την παράκαμψη μετά από 10 χιλ. φθάνουμε στο χωριό Πατσός όπου αξίζει να επισκεφθούμε το Κραναίο άντρο ή σπήλαιο του Αγίου Αντωνίου μέσα στο φαράγγι της Πατσού. Επιστρέφουμε στους Ποταμούς και συνεχίζουμε την πορεία του αμαξιτού δρόμου από εκεί που είχαμε σταματήσει. Μετά από απόσταση 8 χιλ. φθάνουμε στο αμφιθεατρικά χτισμένο χωριό Απόστολοι όπου αξίζει να επισκεφθούμε την τοιχογραφημένη εκκλησία του Αγίου Νικολάου (14ος αι.). Συνεχίζοντας για ένα περίπου ακόμα χιλιόμετρο φθάνουμε στο χωριό

Αγία Φωτεινή και από εκεί με μια μικρή παράκαμψη ενός χιλ. αριστερά στο χωριό Θρόνος, την αρχαία [Σίβρυτο](#), με την πανοραμική θέα προς την κοιλάδα του Αμαρίου και τη θαυμάσια τοιχογραφημένη εκκλησία της Παναγίας του 14^{ου} αι.

Το χωριό Νέφς Αμάρι στο κέντρο της καταπράσινης κοιλάδας του Αμαρίου.

Φεύγουμε από το χωριό Θρόνος και κατευθυνόμαστε προς το χωριό Μονή Ασωμάτων, όπου στα βυζαντινά χρόνια υπήρχε μεγαλοπρεπές μοναστήρι που ήκμασε κατά τον 17ο αι. και από το 1930 μετατράπηκε σε γεωργική σχολή. Έξω από το χωριό, βρίσκεται η εκκλησία της [Αγίας Παρασκευής](#) στην οποία μας οδηγεί χωματόδρομος. Από τη Μονή Ασωμάτων κατευθυνόμαστε προς το [Μοναστηράκι](#) και από εκεί προς τα δυτικά. Μετά από 7 χιλ. φθάνουμε στο χωριό Μέρωνας με την πλούσια βλάστηση και την υπέροχη θέα. Εκεί μπορούμε να θαυμάσουμε υπολείμματα βενετσιάνικων σπιτιών και τη βυζαντινή εκκλησία της Παναγίας. Σε απόσταση 5 χιλ. από το Μέρωνα βρίσκεται το χωριό Γερακάρι που φημίζεται για την παραγωγή κερασιών. Πράγματι το χωριό είναι κατάφυτο από κερασιές και την εποχή της άνθισής τους μπορεί να απολαύσει κανείς ένα μαγευτικό θέαμα. Ακολουθώντας το δόμο Γερακάρι - Σπήλι μπορεί κανείς εύκολα να βρεθεί στον κεντρικό επαρχιακό δρόμο που συνδέει το βόρειο με το νότιο Ρέθυμνο, αφού πρώτα κάνει μια στάση στο Σπήλι και δροσιστεί στις γάργαρες πηγές του. Η απόσταση για την επιστροφή στο Ρέθυμνο είναι 30 χιλ.

Αγ. Ιωάννης ο Φώτης στο Γερακάρι

Ρέθυμνο - Αρμένιοι- Φωτεινού- Μιζόρρουμα - Λαμπινή - Σπήλι - Κισσού Κάμπος - Ακούμια - Μέλαμπες - Αγία Γαλήνη

Ξεκινάμε από το Ρέθυμνο και ακολουθούμε την κεντρική επαρχιακή αρτηρία που διασχίζει το νομό από βορά προς νότο. Το πρώτο χωριό που συναντάμε στη διαδρομή μας είναι οι Αρμένιοι σε απόσταση 10 χιλ. Ένα χιλ. πριν τους Αρμένιους ακολουθώντας την παράκαμψη μπορούμε να επισκεφθούμε το περίφημο [υστερομινωικό νεκροταφείο Αρμένων](#). Αμέσως μετά το χωριό Αρμένιοι μπορούμε να κάνουμε μία παράκαμψη 5 χιλ. δεξιά προς το χωριό Φωτεινού για να θαυμάσουμε την περίφημη βενετσιάνικη κρήνη του 17ου αι. Επιστρέφουμε στον κεντρικό δρόμο και συνεχίζουμε προς νότο. Στο 20ο χιλ. της διαδρομής υπάρχει η διακλάδωση δεξιά προς Άγιο Βασίλειο την οποία αν ακολουθήσουμε θα φθάσουμε στη νότια παραλία μέσω του [φαραγγιού του Κοτσυφού](#). Δύο χιλιόμετρα παρακάτω υπάρχει ακόμα μία διακλάδωση προς Κοζαρέ που επίσης οδηγεί στις νότιες παραλίες του Πλακιά και στη [Μονή Πρέβελη](#) μέσω του περιφήμου [Κουρταλιώτικου φαραγγιού](#). Συνεχίζοντας τη διαδρομή μας στο 26ο χιλ. φθάνουμε χωριό **Μιζόρρουμα** όπου εξακολουθεί να ασκείται η παραδοσιακή τέχνη της καλαθοπλεκτικής. Η παράκαμψη ανατολικά από το Μιζόρρουμα οδηγεί στο χωριό **Λαμπινή** όπου μπορούμε να θαυμάσουμε τη βυζαντινή [εκκλησία της Παναγίας](#). Μετά από 4χιλ. βρίσκεται το χωριό Σπήλι, η πρωτεύουσα του Δήμου Λάμπης, με τα κρυστάλλινα νερά που αναβλύζουν από τις κρήνες της κεντρικής πλατείας. Αφήνουμε πίσω μας το Σπήλι και ακολουθούμε το κεντρικό δρόμο.

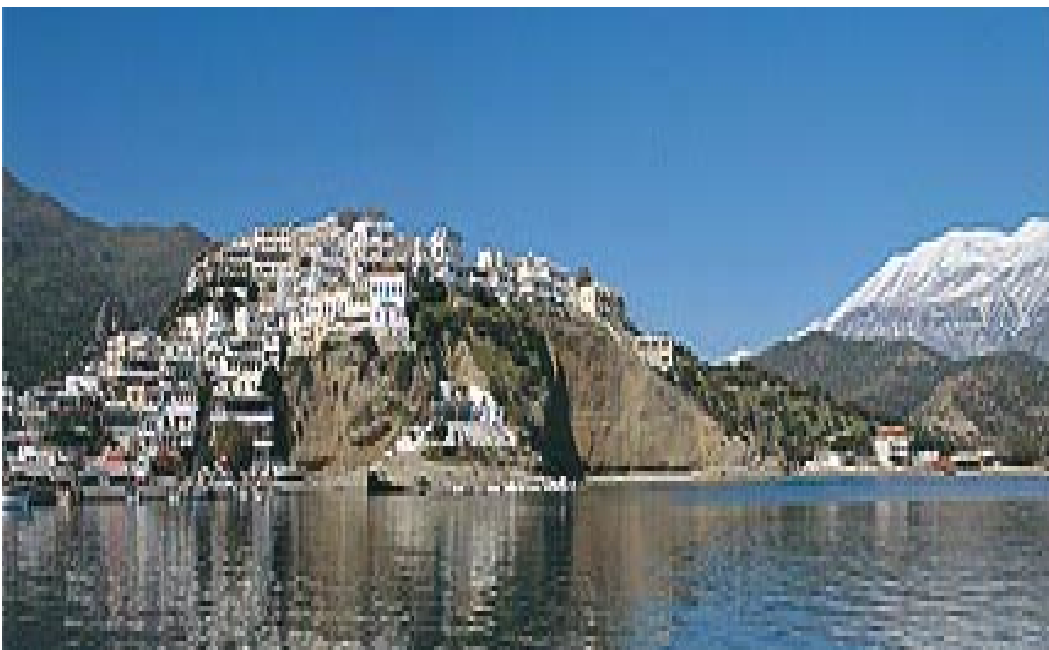
**Ο Σωτήρας Χριστός
στα Ακούμια**

Η παράκαμψη που υπάρχει στο 35ο χιλ., στο χωριό Κισσού Κάμπος, οδηγεί σε μια σειρά από χωριά όπως η Άδρακτος, η **Δρίμισκος** και τα Κεραμέ, και κυρίως στην θαυμάσια παραλία **Λίγκρες**. Στο 39ο χιλ. βρίσκεται το χωριό **Ακούμια** με τη θαυμάσια τοιχογραφημένη εκκλησία του Σωτήρος και αν στρίψουμε δεξιά μέσα από το χωριό θα φθάσουμε στην περίφημη ακουμιανή γιαλιά και την **Τριόπετρα**.

Τριόπετρα

Στο 45ο χιλ. βρίσκεται το χωριό Κρύα Βρύση και αμέσως μετά η διασταύρωση προς **Άγιο Παύλο** και **Μέλαμπες**. Είτε μέσω αυτής της παράκαμψης είτε μέσω του κεντρικού δρόμου, μετά από διαδρομή 58χιλ. φθάνουμε στο παραθαλάσσιο θέρετρο της **Αγίας Γαλήνης**

**Αγία
Γαλήνη**

**Ρέθυμνο - Αρμένιοι - Κοξαρέ - Ασώματος - Μονή
Πρέβελη- Λευκόγεια - Δαμνόνι - Πλακιάς - Μύρθιος
-Σελιά - Ροδάκινο**

Ξεκινάμε από το Ρέθυμνο με κατεύθυνση το χωριό Αρμένιοι το οποίο προσπερνάμε και στο 22ο χιλ. στρίβουμε δεξιά προς Κοξαρέ. Ακολουθώντας το δρόμο αυτό διαμέσου του Κουρταλιώτικου φαραγγιού φθάνουμε στο χωριό Ασώματος .

Ο Πλακιάς

Προχωρούμε προς τα νότια και μετά από 2 χιλ. είτε στρίβουμε αριστερά προς **Μονή Πρέβελη** είτε συνεχίζουμε δεξιά προς Λευκόγεια. Συνεχίζοντας το δρόμο μετά τα Λευκόγεια μπορούμε να επισκεφθούμε τις θαυμάσιες παραλίες Σχοινάρια, Δαμνόνη, Αμμούδι και Πλακιάς. Μετά τον Πλακιά ανηφορίζουμε προς το χωριό Μύρθιος, 4 χιλ. βόρεια του Πλακιά, με τη θαυμάσια θέα στον κόλπο του Πλακιά και το Λιβυκό πέλαγος, και συνεχίζουμε προς το **φαράγγι του Κοτσιφού**. Λίγο πριν μπούμε στο στένεμα του φαραγγιού ακολουθούμε τη μεγάλη στροφή προς τα αριστερά που οδηγεί στο χωριό Σελλιά που βρίσκεται σε υψόμετρο 280 μ. και έχει επίσης θαυμάσια θέα προς το Λιβυκό πέλαγος. 12 περίπου χιλ. δυτικά των Σελλίων μέσω μιας διαδρομής με πολλές στροφές αλλά και θαυμάσιο φυσικό περιβάλλον φθάνουμε στο Ροδάκινο με την υπέροχη παραλία του Κόρακα ακριβώς στα νότια του χωριού.

Ρέθυμνο - Ατσιπόπουλο - Άγιος Ανδρέας - Άνω Βαλσαμόνερο - Μονοπάρι - Ρούστικα - Άγιος Κωνσταντίνος - Αργυρούπολη - Επισκοπή

Με αφετηρία το Ρέθυμνο κινούμαστε προς τα δυτικά ακολουθώντας την παλαιά εθνική οδό προς Χανιά. Στο 6ο χιλ. συναντούμε το γραφικό χωριό Ατσιπόπουλο όπου μπορούμε να θαυμάσουμε τα ωραία βενετσιάνικα σπίτια του. Αφού περάσουμε τα χωριά Πρινές και Γωνιά φθάνουμε στο χωριό Άγιος Ανδρέας απ' όπου παρακάμπτουμε αριστερά και μετά από 3 χιλ βρισκόμαστε στο χωριό Άνω Βαλσαμόνερο, έξω από το οποίο βρίσκεται το φρούριο Μονοπάρι χτισμένο από τον Pescatore στο απόκρημνο ύψωμα Κάστελλος. Επιστρέφουμε στον Άγιο Ανδρέα και συνεχίζουμε προς τα νότια. Μετά από 2 χιλ. φθάνουμε στην παράκαμψη που σε 5χιλ. μας οδηγεί στα Ρούστικα, 21 χιλ. μακριά από το Ρέθυμνο. Εδώ πρέπει να επισκεφθούμε το μοναστήρι του Προφήτη Ηλία και τη θαυμάσια δίκλιτη και τοιχογραφημένη εκκλησία που είναι αφιερωμένη στην Κοίμηση της Θεοτόκου και τη Μεταμόρφωση του Σωτήρος.

Φεύγουμε από τα Ρούστικα και κατευθυνόμαστε προς τον Άγιο Κωνσταντίνο με τα θαυμάσια βενετσιάνικα κτίσματα που αποτελούσε θέρετρο των βενετών αρχόντων. Στη συνέχεια, διασχίζοντας μία σειρά από μικρότερα χωριά φθάνουμε στην **Αργυρούπολη** με τις πηγές κρυστάλλινου νερού και τα απομεινάρια της **αρχαίας Λάππας**.

**Οι πηγές
της
Αργυρούπολης**

Επτά χιλ. νότια της Αργυρούπολης βρίσκεται το χωριό Μυριοκέφαλα όπου δεν πρέπει να παραλείψουμε να επισκεφθούμε την ιδρυμένη από τον 10ο αι. Μονή της Θεοτόκου. Επιστρέφουμε στην Αργυρούπολη και συνεχίζουμε προς τα βόρεια όπου μετά από 5 χιλ. φθάνουμε στο χωριό Επισκοπή, την πρωτεύουσα του νεοσύστατου Δήμου Λαπαίων. Από εκεί συνεχίζουμε το δρόμο μας προς τα βόρεια, φθάνουμε στην νέα εθνική οδό Ρεθύμνου - Χανίων και ακολουθούμε τη μία ή την άλλη κατεύθυνση.

**Η Παναγία
στα
Μυριοκέφαλα**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

8.1 ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΧΑΡΤΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

1^η Διαδρομή

Ξεκινάμε από την πόλη του **Ρεθύμνου** και η πρώτη στάση είναι στο γραφικό χωριό **Ατσιπόπουλου**. Στο χωριό αυτό υπάρχει ένα γήπεδο ποδοσφαίρου. Συνεχίζουμε προς το χωριό **Γεράνι**, όπου βρίσκεται ένα από τα σημαντικότερα σπήλαια με ιδιαίτερο αρχαιολογικό, ιστορικό και λαογραφικό ενδιαφέρον και μετά κατευθυνόμαστε προς τα **Φρατζεσκιανά μετόχια**. Στο Γεράνι υπάρχει επίσης ένα γήπεδο ποδοσφαίρου και στα Φρατζεσκιανά μετόχια ένα ανοικτό γήπεδο μπάσκετ και βόλει. Συνεχίζουμε προς το χωριό **Επισκοπή**, την πρωτεύουσα του νεοσύστατου Δήμου Λαπαίων. Είναι ένα καλοδιατηρημένο χωριό, με μια βυζαντινή εκκλησία και σπίτια με βενετσιάνικα αρχιτεκτονικά στοιχεία.

Συνεχίζουμε προς τα αρχαιολογικά κατάλοιπα της **αρχαίας Λάππας** και τις πολυάριθμες βυζαντινές εκκλησίες. Ακριβώς δίπλα βρίσκεται το σημερινό χωριό **Αργυρούπολη** με τις καταπληκτικές πηγές κρυστάλλινου νερού. Μετά κατευθυνόμαστε προς τον **Άγιο Κωνσταντίνο**, όπου υπάρχουν θαυμάσια βενετσιάνικα κτίρια, μια και το χωριό αυτό αποτελούσε θέρετρο βενετών αρχόντων. Συνεχίζουμε προς το γραφικό χωριό **Ρούστικα**, που μπορούμε να επισκεφθούμε την θαυμάσια τοιχογραφημένη, βυζαντινή εκκλησία καθώς και το μοναστήρι του Προφήτη Ηλία. Επίσης στο χωριό αυτό υπάρχει ένα καλοδιατηρημένο γήπεδο ποδοσφαίρου.

Στη συνέχεια, κατευθυνόμαστε προς το μικρό ψαράδικο χωριό, τον **Πλακιά**, που στράφηκε στον τουρισμό. Αλλά καταφέρνει να συνδυάσει την κρητική ατμόσφαιρα με μια σειρά από μπαρ, ταβέρνες και ενοικιαζόμενα καταλύματα κατά μήκος της όμορφης παραλίας. Η περιοχή του Πλακιά, που ονομάστηκε έτσι γιατί αποτελεί τη συνέχεια μιας υποθαλάσσιας πλάκας, είναι ανοικτή στους ανέμους του Λιβυκού πελάγους, γι' αυτό και την προτιμούν οι αθλητές του windsurfing. Επίσης, υπάρχουν κέντρα εκμάθησης υποβρύχιας κολύμβησης και καταδυτικά κέντρα. Συνεχίζουμε προς την ερημική παραλία **Αμμούδι**, στον «αντίποδα» της παραλίας Δαμνόνι είναι ιδανικός τόπος για ελεύθερο κάμπινγκ.

Στη συνέχεια, πηγαίνουμε προς την **Κάτω Μονή Πρέβελη** που καταρρέει σιγά-σιγά.

Η εγκατάλειψη και οι βανδαλισμοί έχουν αφήσει τα σημάδια τους στον ναό του Αγίου Ιωάννη του Πρόδρομου, στα κελιά που δεν έχουν πια στέγες και στην κρήνη της εισόδου που έχει όμως ακόμα τρεχούμενο νερό.

Ωστόσο, ακόμα και μέσα από τα ερείπια, διασώζεται η λαϊκή κρητική αρχιτεκτονική. Δίπλα στο παλιό μετόχι της Μονής Πρέβελη, υπάρχει ένα πέτρινο ρωμαϊκό γεφύρι, το ποτάμι του Κουρταλιώτη περπατιέται μέχρι τις ακτές του Λιβυκού. Μπαίνοντας στο ποτάμι σε λιγότερο από μια ώρα καταλήγεις νότια της **Πίσω Μονής Πρέβελη**. Ο ποταμός, λίγο πριν καταλήξει στην θάλασσα, σχηματίζει μια μικρή λίμνη και οι όχθες του είναι γεμάτες φοινικόδεντρα. Η παραλία Πρέβελη κατακλύζεται το καλοκαίρι κυρίως από νέους κατασκηνωτές που προτιμούν την υπαίθρια διανυκτέρευση. Η κατοικημένη από δυο μοναχούς Πίσω Μονή Πρεβέλη ή Πίσω Μοναστήρι έχει πλούσια ιστορία και θέα μοναδική. Συνεχίζουμε προς το **Σπήλι** και μετά προς την **Τριόπετρα**. Η Τριόπετρα με τους χαρακτηριστικούς τρεις βράχους που βυθίζονται στα τirkουάζ νερά του Λιβυκού. Τα πρωινά του καλοκαιριού μπορεί να συναντήσουμε στην αμμουδιά, μαθητές και δασκάλους γιόγκα από την triopetra Yoga Center. Συνεχίζουμε προς **Άγιο Γεώργιο** και τελειώνουμε. Τέλος της διαδρομής φτάνουμε στο χωριό **Αγία Γαλήνη**. Στο χωριό αυτό φεύγουν κάθε μέρα караβάκια για fishing trip σε διπλανές παραλίες.

2^η Διαδρομή

Ξεκινάμε από την πόλη του **Ρεθύμνου** και η πρώτη στάση είναι στο χωριό **Γάλλος**. Εκεί βρίσκεται ένα Δημοτικό αθλητικό κέντρο που περιλαμβάνει γήπεδα μπάσκετ, βόλεϊ, ποδόσφαιρο και τένις.

Συνεχίζουμε προς το **υστερομινωικό νεκροταφείο Αρμένων**, που βρίσκεται δίπλα στο ομώνυμο χωριό, **Αρμένιοι** και μέσα σε βελανιδιές. Στη συνέχεια, φτάνουμε στο χωριό **Γουλεδιανά** με τις θαυμάσιες παλαιοχριστιανικές βασιλικές εντυπωσιάζουν με την αρχιτεκτονική και την διακόσμησή τους.

Μετά κατευθυνόμαστε προς την αρχαία πόλη **Συβρίτου** που θα βρούμε θεμέλια της. Μπορούμε να περπατήσουμε το ανηφορικό μονοπάτι για 20 λεπτά περίπου μέχρι να φτάσουμε στον οικισμό. Έχει μια υπέροχη θέα από το πιο όμορφο μπαλκόνι της κοιλάδας. Παλιό επίνειο της **Αρχαίας Συβρίτου** ήταν επίσης – σύμφωνα με την μυθολογία – το σημείο από όπου ξεκίνησαν την πτήση τους ο Δαίδαλος κι ο Ίκαρος. Ακριβώς δίπλα βρίσκεται το χωριό Θρόνος, στο οποίο υπάρχει η βυζαντινή βασιλική της Θεοτόκου που χτίστηκε τον 14^ο αιώνα και αγιογραφήθηκε εκατό χρόνια αργότερα.

Στη συνέχεια θα συναντήσουμε το χωριό **Μοναστηράκι** που βρίσκεται στην κοιλάδα του Αμαρίου. Οικισμός της παλαιοανακτορικής περιόδου, πιστεύεται ότι ήταν πολύ σημαντικός κόμβος και οι αρχαιολόγοι εικάζουν ότι είχε ένα παλάτι όμοιο με εκείνο της Κνωσού, της Φαιστού και των Μαλίων! Στην διάρκεια των ανασκαφών βρέθηκαν τεράστιες αποθήκες γεμάτες πιθάρια, μερικά από τα οποία περιείχαν ακόμη συμπιεσμένα υπολείμματα κρασιού. Συνεχίζουμε προς το χωριό **Βιζάρι**. Στην τοποθεσία Ελληνικά, κοντά στο Βιζάρι βρίσκεται η «Ερημοκκλησιά» τα ερείπια αυτής της τρίκλιτης παλαιοχριστιανικής βασιλικής που πιστεύεται ότι έχει μια ξύλινη οροφή και θεωρείται μια από τις παλαιότερες εκκλησίες του νησιού. Συνεχίζουμε προς το χωριό **Φουρφουρά**, όπου βρίσκεται ένα γήπεδο ποδοσφαίρου και μπορούμε να πάρουμε το σημειωμένο δρόμο. Προχωράμε προς το χωριό **Αποδούλου** με τον Μινωικό οικισμό και τον πρόσφατα συντηρημένο ναό Αγίου Γεωργίου, όπου οι αναστηλωτές κατάφεραν να διασώσουν μεγάλα τμήματα από τις αρχαίες αγιογραφίες. Συνεχίζουμε προς το **σπήλαιο Καμάρων** και δίπλα ακριβώς βρίσκεται το χωριό **Καμάρες**. Τέλος της διαδρομής φτάνουμε στο χωριό **Ζαρός** με τις υπέροχες πηγές.

3^η Διαδρομή

Ξεκινάμε από την πόλη του **Ρεθύμνου** και η πρώτη στάση είναι στα **Μισίρια**, όπου υπάρχει ένα γήπεδο ποδοσφαίρου. Η αμμώδης παραλία επεκτείνεται και στους γειτονικούς οικισμούς, Μισίρια και Πλατανιά. Ενώ το τμήμα της παραλίας μπροστά στον **Αδειανό Κάμπο** μας δίνεται η ευκαιρία να κάνουμε θαλάσσια σπόρ. Στον **Πηγιανό Κάμπο** σχηματίζονται μερικοί βραχώδεις όρμοι και το μέρος είναι πιο ήσυχο. Συνεχίζουμε προς την **Μονή Αρκαδίου**, η μνημειακή πρόσοψη της εκκλησίας μέσα στο μοναστήρι καθηλώνει τα βλέμματα. Το μοναστήρι του Αρκαδίου, με την μαρμάρινη αισθητική και την φρουριακή αρχιτεκτονική, ήταν ανέκαθεν ένα από τα φημισμένα του νησιού και γνωστό κέντρο αντιγραφής ελληνικών χειρογράφων. Στη συνέχεια, θα συναντήσουμε την **Αρχαία Ελεύθερνα** που αποκαλύπτει σταδιακά έναν πολιτισμό που για τους αρχαιολόγους αγγίζει σε σπουδαιότητα εκείνον τα Κνωσού. Από εδώ έχουν ανασυρθεί σπουδαία ευρήματα όλων των ιστορικών περιόδων του νησιού, καταγράφοντας ουσιαστικά την αυγή του ελληνικού πολιτισμού.

Βγαίνοντας από το χωριό **Ελεύθερνα**, στην κατεύθυνση προς Πέραμα, θα δούμε μπροστά σε μια στενή νησίδα γης πάνω από το φαράγγι, την ακρόπολη του αρχαίου οικισμού. Πολλά μικρά εκκλησάκια βρίσκονται παρμένα στη χούνη από κάτω. Επίσης στο χωριό **Πέραμα** υπάρχει ένα γήπεδο ποδοσφαίρου, ένα μπάσκετ και μια κλειστή αίθουσα.

Στη συνέχεια, κατευθυνόμαστε προς **Πάνορμο** που διαθέτει μια οργανωμένη παραλία στο κόλπο του χωριού και είναι ιδανική για οικογένειες. Μετά κατευθυνόμαστε προς το **Μπαλί**, ένα υπέροχο ψαροχώρι με διαδοχικούς κολπίσκους και τουριστική υποδομή. Την προσοχή τραβάει περισσότερο ο πιο μεγάλος αμμώδης κόλπος, όπου το καλοκαίρι γίνεται το αδιαχώρητο. Επίσης το χωριό διαθέτει κέντρο εκμάθησης υποβρύχιας κολύμβησης και καταδυτικά κέντρα.

Συνεχίζουμε προς την **Μονή Αττάλης** και μετά προς το **σπήλαιο Μελιδονίου**. Το σπήλι του Μελιδονίου ήταν το μυθικό σπίτι του Τάλω, του πρώτου ρομπότ της ιστορίας. Τον έφτιαξε ο Ήφαιστος για να προστατεύει τη Μινωική Κρήτη από τους εισβολείς κάνοντας το γύρο του νησιού τρεις φορές την ημέρα. Το σπήλαιο ήταν χώρος λατρείας, αφιερωμένος στον Ταλαίο Ερμή αλλά και στον Ταλαίο Δία, στην κλασική αρχαιότητα.

Τα οστά τους έχουν τοποθετηθεί σε μνημείο μέσα στη σπηλιά. Ακόμα κι αν βρείτε την πόρτα του όμορφου πέτρινου προαυλίου της διπλανής εκκλησίας κλειστή, παρακάμψτε την και περπατήστε μέχρι την είσοδο της σπηλιάς, που είναι φραγμένη με κάγκελα.

Στην συνέχεια κατευθυνόμαστε προς το χωριό **Αξός**. Στην περιοχή του σημερινού χωριού Αξός, βρίσκονταν η αρχαία πόλη **Όαξος**, μια από τις σημαντικότερες πόλεις της αρχαίας Κρήτης που ήκμασε από την υστερομινωική και γεωμετρική έως τη ρωμαϊκή και τα υστερότερα χρόνια. Συνεχίζουμε προς το χωριό **Ζωνιανά**, την πολυσυζητημένη περιοχή του ορεινού Μυλοποτάμου που ενοχοποιείται για όλο το πλέγμα της σύγχρονης εγκληματικότητας στον νομό Ρεθύμνου. Εκεί θα δείτε από μπλόκα της αστυνομίας στους δρόμους μέχρι ένα μουσείο κέρινων ομοιωμάτων με στιγμιότυπα από την ιστορία της Κρήτης που μοιάζουν να πάγωσαν στον χρόνο. Μετά κατευθυνόμαστε προς τα **Ανώγεια**. Η αρχιτεκτονική του χωριού έχει χάσει εντελώς τον παραδοσιακό χαρακτήρα της, καθώς καταστράφηκε συθέμελα στην Κατοχή. Αναζητήστε στο χωριό αυθεντικά ανώγειανά κεντήματα και υφαντά με τα μοναδικά μοτίβα τους. Τα Ανώγεια αποτελούν σημείο εκκίνησης για την ανάβαση στην Ίδη (Ψηλορείτη) και το Ιδαίο Άντρο. Τέλος της διαδρομής φτάνουμε στο **Ιδαίον Άντρο**. Στο οροπέδιο

της Νίδας, σε υψόμετρο 1538 μ. βρίσκεται η «**Σπηλιέρα της Βοσκοπούλας**», το σπήλαιο όπου κατά τη μυθολογία μεγάλωσε, ή και γεννήθηκε, ο πατέρας των Θεών, ο Δίας.

84

8.2 ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΧΑΡΤΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

Ξεκινάμε την διαδρομή μας από την **Φορτέτσα**. Το πιο σπουδαίο μνημείο της περιόδου της Βενετοκρατίας στο Ρεθύμνο, η Φορτέτσα, βρίσκεται στο ιδανικό σημείο για την επιτήρηση της πόλης, των γύρω λόφων και της ακτής. Με συνολικό ανάπτυγμα 1.307 μέτρα, τέσσερις πενταγωνικές κατασκευές που προεξέχουν από την χάραξη του τείχους, πλατιά τείχη και 10 κυκλικές σκοπιές, φημίζεται ως το μεγαλύτερο βενετσιάνικο κάστρο που χτίστηκε ποτέ! Κατασκευάστηκε ανάμεσα στο 1573 και στο 1580, ύστερα από απαίτηση των κατοίκων του Ρεθύμνου για προστασία από τους Τούρκους. Επίσης. Στην Φορτέτσα διοργανώνονται συναυλίες, θέατρα, εκθέσεις, εκδηλώσεις και παραδοσιακά πανηγύρια. Συνεχίζουμε προς το **Αρχαιολογικό Μουσείο**. Το Αρχαιολογικό Μουσείο Ρεθύμνης που ιδρύθηκε το 1887 από το φιλεκπαιδευτικό σύλλογο Ρεθύμνης, στεγάζεται σήμερα στο πενταγωνικό οχυρό μπροστά ακριβώς από την κεντρική/ανατολική πύλη της Φορτέτσας, στην οδό Κατεχάκη και Χιμάρας. Μετά συνεχίζουμε προς την **πινακοθήκη Λ.Κανακάκης**. Η Δημοτική Πινακοθήκη "Λ.Κανακάκης"- Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης ιδρύθηκε το 1992. Από την αρχή στεγάστηκε σε ένα ενετικό κτίριο, στην καρδιά της παλιάς ιστορικής πόλης του Ρεθύμνου, κάτω από τη Φορτέτσα και το Αρχαιολογικό Μουσείο.

Στη Μόνιμη Συλλογή της διαθέτει έργα του ζωγράφου Λευτέρη Κανακάκη (λάδια, σχέδια, ακουαρέλες) καλύπτοντας αντιπροσωπευτικά όλη τη διαδρομή της δουλειάς του και 45 έργα άλλων σύγχρονων Ελλήνων καλλιτεχνών καλύπτοντας ένα ευρύ φάσμα της σύγχρονης ελληνικής εικαστικής πραγματικότητας από το 1950 ως σήμερα.

Στη συνέχεια, κατευθυνόμαστε προς την **Καθολική εκκλησία** και αμέσως μετά στο **Μουσείο Θαλάσσιας Ζωής**. Βρίσκεται στην παλιά πόλη και στεγάζεται στο παλαιό κτήριο του αβαείου που αναπαλαιώθηκε πρόσφατα και φιλοξενεί μια από τις σημαντικότερες συλλογές του

Ρεθύμνου. Περιλαμβάνονται μαλάκια, σπόγγοι, ιχθύες κ.α. Δίπλα βρίσκεται το **Τζαμί Νεράτζε**, το μοναδικό από τα τέσσερα μεγάλα τζαμιά της πόλης που είναι επισκέψιμο. Πολλοί Ρεθυμνιώτες το ονομάζουν σκωπτικά «Σήφης 1», καθώς έχουν βαρεθεί να βλέπουν τον μιναρέ του περιστοιχισμένο από μεταλλικές σκαλωσιές, που τον κάνουν να μοιάζει σαν πύραυλος σε φάση εκτόξευσης. Ο χώρος του τζαμιού χρησιμοποιείται σήμερα σαν ωδείο και διαθέτει πραγματικά εξαιρετική ακουστική.

86

Συνεχίζουμε προς το **Λαογραφικό Μουσείο**. Το Λαογραφικό Μουσείο Ρεθύμνης ιδρύθηκε το 1973 από την ιστορική και λαογραφική εταιρία Ρεθύμνης με στόχο τη συγκέντρωση και την έρευνα του λαογραφικού υλικού του Ρεθύμνου. Από το 1995 στεγάζεται σε βενετσιάνικη, διατηρητέα αστική κατοικία του 17ου αιώνα στην οδό Βερνάρδου 28-30. Μετά κατευθυνόμαστε προς τον **Άγιο Φραγκίσκο** και μετά στην **Βιβλιοθήκη**.

Συνεχίζουμε προς την **πλατεία Ηρώων**, όπου βρίσκεται το **Τζαμί Καρά Μούσα Πασά**, ένα από τα ωραιότερα τζαμιά του Ρεθύμνου. Κατευθυνόμαστε προς την οδό Μαρκέλλου, όπου βρίσκεται ο **Ορειβατικός σύλλογος** και τα Σαββατοκύριακα οργανώνονται αναρριχήσεις για πιο τολμηρούς. Προχωράμε προς το **Τζαμί Βέλη Πασά** και μετά προς το **Δημοτικό κήπο** (πάρκο). Στη συνέχεια προχωράμε προς την **Πύλη Γκούρα** (μεγάλη πόρτα για τους Ρεθυμνιώτες). Στη συνέχεια, πηγαίνουμε προς το γήπεδο **Σοχώρα** και μετά προς τα ΚΤΕΛ που βρίσκεται το **Κλειστό Γυμναστήριο Μελίνα Μερκούρη** (Δ.Κ.Γ.), το οποίο διαθέτει γήπεδο μπάσκετ, βόλλευ και χάντμπολ). Μετά κατευθυνόμαστε προς τα Χανιά. Στην μεριά της θάλασσας βρίσκεται το **Κολυμβητήριο** του Ρεθύμνου (Ν.Ο.Ρ.) με ανοιχτή πισίνα 20X50 με θαλασσινό νερό και κλειστή πισίνα 12.5X25 με γλυκό νερό. Τέλος της διαδρομής και προς το χωριό Γάλλος βρίσκεται το **Πανεπιστήμιο του Ρεθύμνου**, το οποίο διαθέτει ένα κλειστό αθλητικό γυμναστήριο, που εκεί διεξάγονται αγώνες όπως χάντμπολ, μπάσκετ, ποδόσφαιρο, βόλλευ, πινγκ-πονγκ, beach volley, πολεμικές τέχνες, aerobic και latin χορούς. Δεν είναι μόνο χώρος διεξαγωγής αγώνων αλλά και εκμάθησης όλων αυτών των αγώνων. Επίσης, στο πανεπιστήμιο βρίσκεται η μεγαλύτερη βιβλιοθήκη της Κρήτης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9

9.1 ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Αδυναμίες γενικής υποδομής: Οι χαμηλές προσφερόμενες υπηρεσίες στις βασικές εισόδους της χώρας (αεροδρόμια, λιμάνια, σταθμούς), σε συνδυασμό με το όχι ιδιαίτερα αναπτυγμένο -προς το παρόν τουλάχιστον- οδικό και άλλο συγκοινωνιακό δίκτυο αποτελούν μόνιμα προβλήματα που αποθαρρύνουν τους επισκέπτες στην Ελλάδα. Οι προοπτικές ωστόσο διαγράφονται θετικές, αν ληφθεί υπόψη αφενός η ανάπτυξη του χώρου των τηλεπικοινωνιών και αφετέρου η εκτέλεση μεγάλων έργων, στα πλαίσια του Β΄ Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (Κ.Π.Σ)

Διάρθρωση ιδιωτικής υποδομής: Σύμφωνα και με μελέτη του ΙΟΒΕ, το ξενοδοχειακό δυναμικό της χώρας μπορεί να θεωρηθεί σε γενικές γραμμές ικανοποιητικό, ενώ αξίζει να αναφερθεί ότι συνεχίζονται οι προσπάθειες αναβάθμισης των προσφερόμενων υπηρεσιών και του επιπέδου κατάρτισης των εργαζομένων στις τουριστικές επιχειρήσεις.

Προσκόλληση στο μοντέλο του μαζικού τουρισμού: Διαχρονική είναι η εξάρτηση, σε ποσοστό της τάξης του 60% περίπου, των τουριστικών επιχειρήσεων με αυτή τη μορφή τουρισμού, της οποίας το κύριο μέρος των τουριστών ανήκει στη μεσαία και χαμηλή οικονομικοκοινωνική τάξη. Οργανώνεται από τα μεγάλα ταξιδιωτικά γραφεία του εξωτερικού, τα οποία εκμεταλλεύονται τα προσφερόμενα τουριστικά πακέτα, με συνέπεια να δημιουργεί υψηλές σχέσεις εξάρτησης των Ελλήνων επιχειρηματιών από τους Tour Operators, που οδηγούν στην ισχυροποίηση των διαπραγματευτικών δυνατοτήτων των τελευταίων.

9.2 ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΜΑΖΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Τους μήνες Μάιο και Σεπτέμβριο υπάρχουν αφίξεις τουριστών που φθάνουν στην χώρα μας πάνω από 75% και ιδιαίτερα τους μήνες Ιούλιο και Αύγουστο. Αυτή η μαζικότητα δημιουργεί αυξημένο κόστος λειτουργίας των επιχειρήσεων, αφού τα έξοδα στο διάστημα εκτός του προαναφερθέντος διμήνου δεν αντιστοιχούν σε αποτελεσματικού ύψους πληρότητες. Για την αντιμετώπιση του φαινομένου αυτού κρίνεται σκόπιμη η συνέχιση της προσπάθειας ανάπτυξης νέων εναλλακτικών μορφών τουρισμού, όπως:

- **Επαγγελματικός Τουρισμός:** (συνεδριακός, εκθεσιακός, επιχειρηματικός, σεμιναριακός) ο οποίος θεωρείται ιδιαίτερα προσοδοφόρος.
- **Θαλάσσιος Τουρισμός:** (κρουαζιέρες, περιηγήσεις με ιδιόκτητα σκάφη, ιστιοπλοΐα, κωπηλασία κτλ) ο οποίος εμπεριέχει σημαντικές δυνατότητες εξέλιξης, λόγω των φυσικών πλεονεκτημάτων της χώρας.
- **Εκπαιδευτικός, Πολιτιστικός και Θρησκευτικός τουρισμός:** με ιδιαίτερες προοπτικές ανάπτυξης, εξαιτίας της αξιόλογης πολιτιστικής κληρονομιάς της χώρας.
- **Αθλητικός Τουρισμός:** η ανάπτυξη του οποίου έχει περιοριστεί προς το παρόν τουλάχιστον, στο χειμερινό, ενώ δεν πρέπει να αγνοούνται οι ιδανικές συνθήκες και οι καλές φυσικές θέσεις που προδιαθέτουν την εξέλιξη και άλλων μορφών π.χ golf, rafting, kayaking κλπ.
- **Οικολογικός Τουρισμός:** με δυναμικές προοπτικές εξέλιξης λόγω των εξαιρετικών τοπίων, οικισμών, βιοτόπων και άλλων αξιόλογων φυσικών ενδιαφερόντων που μπορούν να προσελκύσουν την ιδιαίτερη αυτή ομάδα τουριστών.
- **Τουρισμός Υγείας:** η σημασία του οποίου έχει ήδη γίνει κατανοητή από τη Πολιτεία που έχει εντάξει επενδύσεις της μορφής αυτής (υδροθεραπευτήρια, θαλασσοθεραπεία κλπ) στις διατάξεις του Αναπτυξιακού Νόμου ενώ δεν θα πρέπει να παραγνωρίζεται και η ύπαρξη αξιόλογης αλλά όχι αναπτυγμένης σχετικής υποδομής (πηγές, ιαματικά λουτρά κλπ)

9.3 Η ΑΞΙΑ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Το μόνο που έμεινε τελικά μετά από τους Ολυμπιακούς Αγώνες της Ελλάδος του 2004 είναι η ασφαλής διεξαγωγή τους, τα Ολυμπιακά Έργα και η προτιθέμενη αξία των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας. Ο αθλητικός τουρισμός είναι μια επιχείρηση και ένας από τους γρηγορότερους αυξανόμενους τομείς της βιομηχανίας ταξιδιού και τουρισμού. Μέχρι το 2011, το ταξίδι και ο τουρισμός αναμένεται να αναπτυχθεί κατά περισσότερα από το 10% ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος εάν προσεχθεί από την Πολιτεία. Οι οικονομίες των πόλεων, των περιοχών και ακόμη όλων των χωρών σε όλο τον κόσμο είναι όλο και περισσότερο που ασχολούνται με τον αθλητικό τουρισμό και επισκέπτες ασχολούνται με το άθλημα του:

- Γκόλφ
- Σκί
- Ποδοσφαίρου 5x5
- Ράγκμπι κλπ.

Όμως στην Ελλάδα υπάρχουν και τα εξής:

- Ιστιοπλοΐα
- Ιστιοσανίδες
- Αναβάσεις σε κατακόρυφες πλευρές βουνών
- Κωπηλασία σε λίμνες
- Αναβάσεις σε Ελληνικά βουνά κλπ.

Τα οποία εάν συνδιαστούν με τη διασκέδαση και τον πολιτισμό μπορεί να στηρίξουν αξιόλογα και ψυχαγωγικά κόμπλεξ τα οποία όχι μόνο στηρίζουν όλα τα βαλάντια του εξωτερικού τουρισμού αλλά και τονώνουν τον εσωτερικό τουρισμό. Διότι, είναι γνωστό σ' όλους όσους ασχολούνται με τον τουρισμό ότι, σε μερικές χώρες ο αθλητικός τουρισμός και η ψυχαγωγία μπορεί να αποτελέσει τουλάχιστον το 25% όλων των εσόδων του τουρισμού.

9.4 Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Στην Ελλάδα υπάρχουν ελλείψεις αθλητικών υποδομών, στρατηγικής προβολής και προώθησης του τουριστικού μας προϊόντος, αλλά ως χώρα διαθέτουμε πολλά και ισχυρότατα πλεονεκτήματα, όπως οι κλιματολογικές μας συνθήκες, ο γεωφυσικός πλούτος και άλλα, τα οποία συμβάλουν στο να έχουμε μια έντονη σχετική ζήτηση.

Η Ελλάδα με την διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων είχε μια μοναδική ευκαιρία να προβάλλει και να προωθήσει στη διεθνή τουριστική αγορά τον Αθλητικό Τουρισμό ως μια ειδική μορφή ποιοτικού τουρισμού, η οποία αφορά ένα πολύ μεγάλο κομμάτι της διεθνούς τουριστικής ζήτησης.

Για την υλοποίηση της ανάπτυξης του Αθλητικού Τουρισμού και για να είναι τα οφέλη του μακροπρόθεσμα χρειάζονται:

- 1.** Συντονισμένες προσπάθειες μεταξύ όλων των αρμοδίων φορέων τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα και όχι μεμονωμένες πλέον ενέργειες. Με στόχο το συντονισμό και την οργάνωση του Αθλητικού Τουρισμού στην Ελλάδα.
- 2.** Η καταγραφή όλων των αθλητικών χώρων της Ελλάδας σε ένα οδηγό μαζί με όλες τις χρήσιμες πληροφορίες τόσο για τη χώρα όσο και την παρεμφερή υποδομή. Η δημιουργία του οδηγού αυτού, θα αποτελέσει ένα χρήσιμο εργαλείο προβολής και πληροφόρησης και πρέπει να σταλεί, μεταξύ άλλων, σε ολυμπιακές επιτροπές, διεθνείς ομοσπονδίες και σε όλα τα γραφεία του Ε.Ο.Τ. στο εξωτερικό.
- 3.** Ένα πολύ σημαντικό στοιχείο προώθησης και ανάπτυξης του αθλητικού τουρισμού είναι αναμφισβήτητα και η διοργάνωση διεθνών αθλητικών εκδηλώσεων, πράγμα που μας ενδιαφέρει ιδιαίτερα. Οι εκδηλώσεις αυτές ευνοούν υψηλά επίπεδα οικονομικής δραστηριότητας σε διάφορους τομείς, κυρίως, μέσα από τα ποσά που ξοδεύονται από τους οπαδούς και θεατές. Επιπλέον, συμβάλλουν σημαντικά στην προβολή της διοργανώτριας χώρας σε παγκόσμιο επίπεδο.

Οι απαραίτητες υποδομές που χρειάζονται

Για την ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού υπάρχει η ανάγκη για υποδομή διευρυμένη, υψηλής ποιότητας σε διάφορους τομείς υποστήριξης και είναι οι εξής:

- **Φυσικό περιβάλλον:** πάρκα, θάλασσα, παραλίες, λίμνες, ποτάμια, αγριότοποι, κλπ.
- **Υπηρεσίες:** πράκτορες, οργανωτές ταξιδιών, animateurs, προπονητές, δάσκαλοι σπόρ, συνοδοί, γραφεία πληροφοριών, χάρτες, οδηγοί, ασφάλιση, τροφοδοσία, κλπ.
- **Διασκέδαση:** εκδηλώσεις, αγώνες, παραστάσεις, φεστιβάλ, κλπ.
- **Μεταφορές:** σιδηρόδρομος, αερογραμμές, δίκτυα ναυτιλιακά, κλπ.
- **Τεχνητό περιβάλλον:** μαρίνες, γήπεδα γκόλφ, αίθουσες παγοδρομίας, αρένες, στάδια, πισίνες, τεχνητές πλαγιές, κλπ.
- **Στέγαση:** ξενοδοχεία, κατασκηνώσεις, καταφύγια, κρουαζιερόπλοια, ξενώνες, κλπ.
- **Πολιτιστική κληρονομιά:** μουσεία, αρχαιολογικοί χώροι, στάδια, κλπ.
- **Οργανισμοί:** κρατικοί οργανισμοί, δίκτυα και γραφεία για το κοινό, αθλητικές επιτροπές, επαγγελματικές οργανώσεις, κλπ.
- **Κατασκευασμένες διευκολύνσεις:** χώροι στάθμευσης, καταφύγια, σήμανση μονοπατιών, κλπ.

Αθλητικός τουρισμός στο Ρέθυμνο

Ο αθλητικός τουρισμός στο Ρέθυμνο έχει αναπτυχθεί σε μερικά αθλήματα σε διάφορες περιοχές του Δήμου. Διαθέτει πολύ καλές εγκαταστάσεις και γι 'αυτό διοργανώνονται αγώνες παγκοσμίου επιπέδου (Βαρδινογιάννεια, Αρκάδια, Μαραθώνιος Κρήτης κ.α.). Υπάρχουν επίσης μερικές αθλητικές εγκαταστάσεις, οι οποίες δεν έχουν αναπτυχθεί όσο χρειάζεται και άλλες που δεν έχουν τις κατάλληλες υποδομές για να ξεκινήσει ένα καινούργιο άθλημα στο Ρέθυμνο όπως για παράδειγμα η ποδηλασία και το γκόλφ.

Ο συνδυασμός αθλητικού τουρισμού μεταξύ ψυχαγωγίας αποτελεί συμπλήρωμα τουριστικής εμπειρίας αφού εκτός από τους αγώνες διοργανώνονται εκδηλώσεις, παραστάσεις και το γνωστό φεστιβάλ του Ρεθύμνου.

Οι περιβαλλοντικές και κλιματολογικές συνθήκες ευνοούν κάθε μορφή εναλλακτικού τουρισμού και κυρίως τον αθλητικό. Μειονέκτημα για τον τουρισμό αποτελεί η έλλειψη αεροδρομίου. Ένα από τα πλεονεκτήματα του νομού είναι η ιστορία και η πολιτιστική κληρονομιά του.

Προτάσεις:

1. Αξιοποίηση και αναβάθμιση του χιονοδρομικού κέντρου στο Δήμο Ανωγείων, το οποίο είναι εγκαταλελειμμένο.
2. Ανάπτυξη του αθλήματος της ποδηλασίας, του γκόλφ και της ιππασίας με τις ανάλογες αθλητικές εγκαταστάσεις.
3. Η ολοκλήρωση του κλειστού γυμναστηρίου βαρέων αθλημάτων το οποίο είναι ημιτελής.
4. Η ολοκλήρωση των ποδοσφαιρικών γηπέδων στο Δήμο Κουλούκωνα, στο Δήμο Αρκαδίου και στο Δήμο Γεροποτάμου τα οποία υπάρχουν αλλά είναι ημιτελής..
5. Κατασκευή σκοπευτηρίου ολυμπιακών προδιαγραφών.
6. Κατασκευή ναυταθλητικών εγκαταστάσεων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Από την Δ.Α.Ν.Ε.Ρ. (Δημοτική Αναπτυξιακή Επιχείρηση Ρεθύμνου). Ο υπεύθυνος κ. Τσάκωνας Μάνος μας έδωσε πληροφορίες για το φεστιβάλ-καρναβάλι του Δήμου Ρεθύμνου.
- Από το Δ.Α.Ο.Ρ. (Δημοτικό Αθλητικό Οργανισμό Ρεθύμνου).
- Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ρεθύμνου. Μας έδωσε φυλλάδια για όλο το νομό και τις ονομασίες των δήμων με τα τηλέφωνα τους.
- Νομαρχία (στο κέντρο Φυσικής Αγωγής). Μας έδωσε πληροφορίες ο κ. Κουρμούλης Ανδρέας για αθλητικές εγκαταστάσεις, συλλόγους-σωματεία, ομάδες και αθλήματα
- Μας έδωσε πληροφορίες ο κ. Ψαρολογάκης από την βιβλιοθήκη του ΑΤΕΙ στο Ηράκλειο για τον αθλητικό τουρισμό, μέσα από το internet στην ιστοσελίδα www.google.gr

Για το Ερωτηματολόγιο:

-Χαρακτηριστικά στοιχεία (έκταση, πληθυσμός, εργατικό δυναμικό), τις υποδομές, τουριστικές υποδομές (ξενοδοχεία-τουριστικά γραφεία), μας έδωσε πληροφορίες ο κ.Μαρκαντωνάκης από την Νομαρχιακή Επιτροπή Τουριστικής Προβολής Ρεθύμνου.

-Τουριστική Ανάπτυξη, μας έδωσε πληροφορίες ο Σύλλογος Ξενοδόχων Ν.Ρεθύμνου.

-Αθλητικές Υποδομές (εγκαταστάσεις), μας έδωσε πληροφορίες ο κ.Κουρμούλης Ανδρέας από την Νομαρχία.

-Πολιτιστικά Στοιχεία, βρήκαμε πληροφορίες απο το internet στην ιστοσελίδα www.rethymnon.gr

-Από διαφημιστικά έντυπα της Νομαρχιακής Επιτροπής Τουριστικής Επιτροπής Προβολής για την εκδρομή στην πόλη και στον νομό Ρεθύμνου.

-Από το βιβλίο «Κρήτη» εκδόσεις για εκδρομή και πολιτιστικά.

-Τουριστικές υποδομές (εστιατόρια, καφέ-μπαρ, ζαχαροπλαστεία, ξενοδοχεία), βρήκαμε πληροφορίες μέσα από το internet στην ιστοσελίδα www.in.gr

93

87

63

60

7

9